

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra romanistiky

**Srovnání tendencí ve výslovnosti francouzských
zavřených samohlásek [i, y, u] u českých
a anglofonních mluvčích**

Bakalářská diplomová práce

Olomouc 2014

Magdaléna Maléřová

Příjmení a jméno autora: Maléřová Magdaléna

Název fakulty a katedry: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta,
Katedra romanistiky

Studijní obor: Anglická filologie – Francouzská filologie

Název diplomové práce: „Srovnání tendencí ve výslovnosti francouzských zavřených samohlásek [i, y, u] u českých a anglofonních mluvčích“

Název diplomové práce v angličtině: „Comparison of pronunciation tendencies with regard to French close vowels [i, y, u], focusing on Czech and Anglophone speakers“

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Jan Holeš, Ph.D.

Počet znaků: 104 527

Počet titulů použité literatury: 12 knižních

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a na základě uvedených pramenů a literatury.

Je déclare que le présent Mémoire est le résultat de mon propre travail et que toutes les sources bibliographiques utilisées sont citées.

V Olomouci dne 1. 5. 2014

.....

Motto

*Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými,
ale lásku bych neměl,
jsem jen dunící kov a zvučící zvon.*

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce, panu Doc. PhDr. Janu Holešovi, Ph.D., za vstřícný přístup a poskytnutí cenných připomínek během tvorby kvalifikační práce a také všem respondentům za jejich ochotu spolupracovat na výzkumu. Dále srdečně děkuji slečně Veronice Fialové za její pomoc při zpracování technické stránky práce a slečně Agátě Stoszkové za jazykovou úpravu.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá porovnáním výslovnostních tendencí českých a anglofonních mluvčích u francouzských zavřených samohlásek [i, y, u] na rovině teoretické i praktické. První část práce je věnována podrobnému popisu francouzských zavřených samohlásek a jim odpovídajícím českým a anglickým samohláskám. Díky teoretickému srovnání odlišných charakteristik samohlásek v těchto třech jazycích je formulována hypotéza, která skupina mluvčích má větší předpoklady přiblížit se normativní francouzské výslovnosti. Druhá část práce analyzuje reálnou výslovnost obou skupin mluvčích na základě nahrávek francouzského textu a zkoumá, zda se hypotéza potvrdila či naopak.

Klíčová slova: francouzská fonetika, zavřené samohlásky, minimální páry, čeští mluvčí, anglofonní mluvčí

Abstract

The Bachelor Thesis deals with the comparison of pronunciation tendencies with regard to Czech and Anglophone speakers focusing on French close vowels [i, y, u] on two levels. The first part is dedicated to a detailed description of the French close vowels and their Czech and English relevant variants. The specific characteristics of the examined vowels in all three languages are compared theoretically, which is aimed at the hypothesis formulation that states which group of speakers is predisposed to get closer to the normative French pronunciation. The second part of the thesis examines the real way of pronunciation of both the groups of speakers on grounds of recordings of the French text and answers the question whether the hypothesis is right or not.

Key words: French phonetics, close vowels, minimal pairs, Czech speakers, Anglophone speakers

OBSAH

1	Úvod	7
2	Úvod k charakteristice jednotlivých fonémů	9
3	Francouzské samohlásky [i], [y], [u]	10
3.1	Francouzská samohláska [i]	10
3.2	Francouzská samohláska [y]	11
3.3	Francouzská samohláska [u].....	12
4	České samohlásky [i], [i:], [u], [u:]	13
4.1	České samohlásky [i], [i:]	14
4.2	České samohlásky [u], [u:]	15
4.3	Nespisovné zkracování samohlásek.....	16
5	Anglické samohlásky [i], [ɪ], [u], [ʊ]	17
5.1	Anglická samohláska [i]	18
5.2	Anglická samohláska [ɪ]	19
5.3	Anglická samohláska [u]	20
5.4	Anglická samohláska [ʊ]	21
6	Srovnání jednotlivých specifík daných jazyků	23
6.1	Stupeň vyklenutosti jazyka	23
6.2	Témbr	23
6.3	Délka samohlásek.....	24
6.4	Napjatost samohlásek.....	24
6.5	Průběh samohlásky.....	24
6.6	Hlasový začátek.....	25
6.7	Hlasový přízvuk.....	26
6.8	Melodie řeči.....	26
6.9	Labialita.....	26
6.10	Desonorizace.....	26
6.11	Četnost výskytu zkoumaných samohlásek ve francouzském jazyce.....	27
7	Korektivní fonetika	28
7.1	Citlivost francouzských mluvčích na správnou výslovnost svého jazyka..	28
7.2	Vymezení korektivní fonetiky.....	28
7.3	Fonologické síto	29
7.4	Kinetické síto.....	29
7.5	Učitel jako fonetická osobnost.....	30

7.6	Potíže s osvojením francouzského jazyka	30
8	Závěrečná hypotéza	31
9	Úvod k metodologii	32
9.1	Tvorba výchozího materiálu	32
9.2	L'histoire de mon grand-père	34
9.3	Cílové skupiny a způsob testování	35
9.4	Analýza zvukového materiálu	36
9.5	Využití výsledného materiálu pro pedagogické účely	36
10	Analýzy českých mluvčích	37
11	Analýzy anglofonních mluvčích	59
12	Vyhodnocení výsledků výzkumu	81
12.1	Obecné výsledky výzkumu	81
12.2	Srovnání četnosti správně vyslovených samohlásek	85
12.3	Hodnocení nejúspěšnějších a nejméně úspěšných mluvčích	89
12.4	Problematické záměny fonémů	90
12.5	Potvrzení hypotézy	91
13	Závěr	92
14	Resumé	93
15	Seznam obrázků, tabulek a grafů	94
15.1	Obrázky	94
15.2	Tabulky	95
15.3	Grafy	96
	Bibliografie	97

1 Úvod

Obtížná výslovnost francouzského jazyka je fenoménem známým. V porovnání s ostatními evropskými jazyky je francouzský fonetický systém poměrně složitý a je častou příčinou odrazující od studia francouzštiny vůbec. (Fenclová 2003, 81) Systém celkem 16 francouzských samohlásek je pro české mluvčí něčím abstraktním, těžko představitelným. Podobně je tomu i u dalších evropských mluvčích. Autorka učebnice Fonetika francouzštiny se však k tomuto problému staví jednoznačně: *Přes veškeré tendence, které se zejména v nižších výslovnostních stylech současné francouzštiny objevují, je nutné, aby cizinec při výslovnosti francouzských samohlásek dbal na maximální přesnost artikulace.* (Dohalská 2006, 72)

Cílem této práce je zaměřit se detailněji na 3 francouzské samohlásky a zjistit, jakým způsobem je vyslovují čeští mluvčí ve srovnání s mluvčími anglofonními. Skupina anglofonních mluvčích byla vybrána s ohledem na můj druhý studijní obor, kterým je Anglická filologie. Vybrané 3 samohlásky mají společnou pouze jednu charakteristiku, a to svou zavřenost. Jedná se o samohlásky [i], [y] a [u]. Všechny tyto samohlásky jsou do určité míry problematické, jelikož je cizinci často navzájem zaměňují nebo je vyslovují natolik nedbale, že se jejich výslovnost blíží zcela jiné francouzské samohlásce. Oba takové způsoby mohou vést k problémům s porozuměním, nehledě na to, že chybování ve francouzské výslovnosti je ve Francii tradičně považováno za formu porušení společenských konvencí. Naopak pečlivá výslovnost signalizuje, že cizinec je na dobré úrovni jazyka. (Hořínek 1971, 250) Fonetická kritéria tedy při osvojování francouzského jazyka převládají například nad kritérii syntaktickými. Jinými slovy, správná výslovnost je kladena na vyšší stupeň důležitosti než dokonalá skladba věty.

Základem pro tuto bakalářskou práci bylo vybrat takové trojice a dvojice slov, u nichž by záměna fonému ovlivnila jejich význam. Příkladem může být trojice slov *scie – su – sous*. Tato slova se navzdory různorodému zápisu ve výslovnosti liší pouze jediným ze zkoumaných fonémů. Nepopíratelnou skutečností, ze které vychází bakalářská práce, je to, že se fonetické systémy daných jazyků navzájem liší nejen celkovým počtem fonémů, ale také jejich kvalitou. Proto budou mít různé národy v závislosti na podobnosti či nepodobnosti s fonetickým systémem francouzského jazyka různé předpoklady přiblížit se správné francouzské výslovnosti a co nejdříve ji napodobit. Tato práce předkládá hypotézu, která skupina z mluvčích českých nebo anglofonních má lepší předpoklady přiblížit se správné výslovnosti vybraných francouzských samohlásek.

V první řadě práce zkoumá tuto otázku na teoretické rovině porovnáním specifí fonetického systému francouzského, anglického a českého. První kapitoly se tedy zabývají podrobným popisem 3 fonémů francouzských, 2 fonémů českých a 4 fonémů anglických. Všechny vybrané fonémy u jazyka českého a anglického rámcově korespondují s francouzskými fonémy. Jedná se často o shodné samohlásky, které se však liší svou výslovností. Následující kapitola podrobně rozvádí další specifika jednotlivých jazyků, které mají dopad na výslovnost. Na ni navazuje kapitola o korektivní fonetice, která směřuje k již zmíněné závěrečné hypotéze.

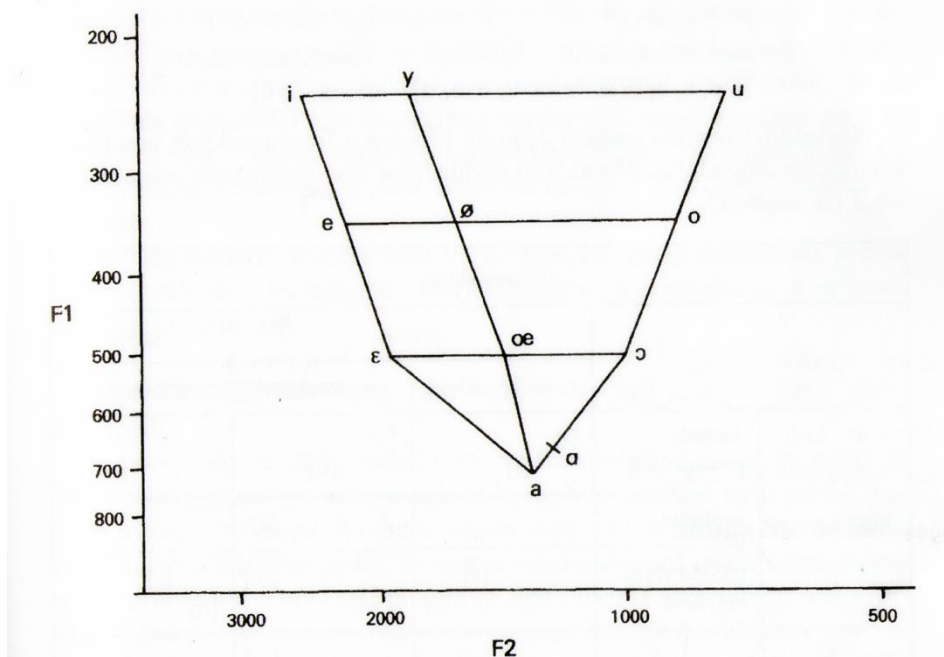
V následných kapitolách je nabídnuta analýza výslovnosti zkoumaných samohlásek u 20 anglofonních a 20 českých mluvčích. Úkol každého mluvčího, spočívající v hlasitém čtení a nahrání souvislého textu, obsahoval celkem 50 slov k analýze. Nahrávky 40 mluvčích tvoří nedílnou součást této práce a poskytuje téměř 5 hodin zvukového materiálu pro další využití. Také 40 podrobně zpracovaných analýz mapuje celkem 2000 dat. Závěr práce tvoří samotné výsledky výzkumu a další poznatky a závěry, které prokázala celková analýza. Nedílnou součástí bakalářské práce je i její možné využití pro pedagogickou praxi při vyučování předmětu francouzské fonetiky na vysokých školách.

2 Úvod k charakteristice jednotlivých fonémů

Dříve, než začneme srovnávat výslovnost zkoumaných francouzských samohlásek u českých a anglických mluvčích, je třeba, abychom všechny samohlásky, kterých se toto srovnávání týká, přesně zařadili do fonetického systému jak z hlediska místa, tak způsobu artikulace. U francouzských samohlásek je toto zařazení poměrně snadné. České a anglické samohlásky si ale zaslouhují delší komentář, protože budou přirovnávány k samohláskám francouzským, tudíž je nutno je vymezit jak ve svém vlastním fonetickém systému, tak ve srovnání s fonetikou francouzského jazyka. V konečném důsledku se nelze omezit pouze na popisovanou samohlásku, ale snažit se ji vymezit v širším kontextu práce.

3 Francouzské samohlásky [i], [y], [u]

Tyto 3 samohlásky mají společné jediné dvě vlastnosti, a to výraznou zavřenost a napjatost. Přední [i] a [y] je v opozici k zadnímu [u]. Zaokrouhlené [y] a [u] je v opozici k nezaokrouhlenému [i]. (Dohalská 2006, 77–81)

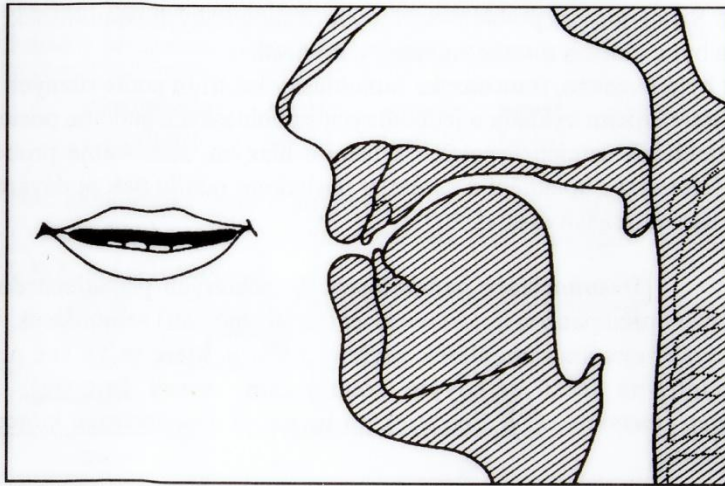

Obrázek 1 – Francouzské samohlásky [i], [y] a [u] v kontextu vokálního systému francouzského jazyka (Dohalská 2006, 73)

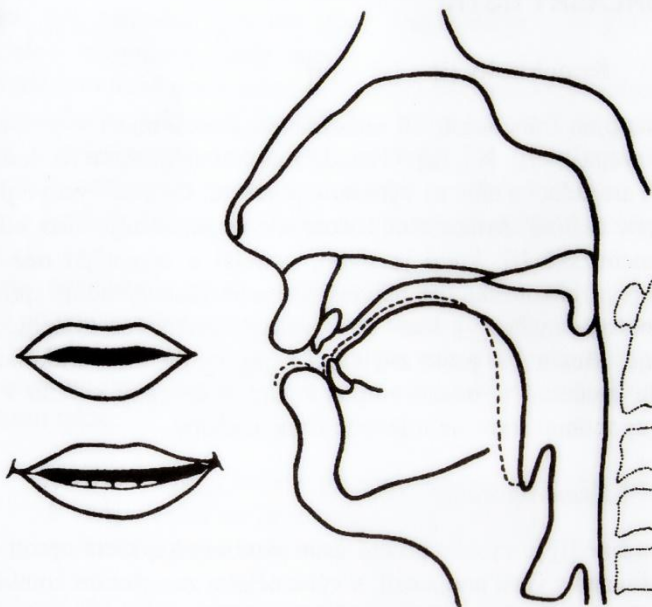
3.1 Francouzská samohláska [i]

Francouzské [i] je samohláska přední, vysoká, zavřená. Důležitá je její ostrost a charakteristický tón. Pokud chceme srovnat ústní formant francouzského [i] a dlouhé varianty [i:] českého, francouzská samohláska dosahuje hodnoty 2700 Hz, česká 2100 Hz. To je jasný důkaz výrazné napjatosti francouzského [i], která je pro českého mluvčího neobvyklá. (Pačesová, Úvod do obecné fonetiky a fonologie, Fonetika francouzštiny 1998, 45)

Hořínek uvádí i podrobný popis způsobu artikulace této samohlásky. Hrot jazyka se opírá o celou plochu dolních řezáků. Hřbet jazyka a přední část tvrdého patra vytváří asi 5mm úzký průchod. Koutky rtů se stahují dozadu, jako při úsměvu. (Hořínek 1971, 28) Jazyk je výrazně obloukovitě vyklenut a posunut vysoko kupředu. (Fenclová 2003, 77)

Samohláska [i]

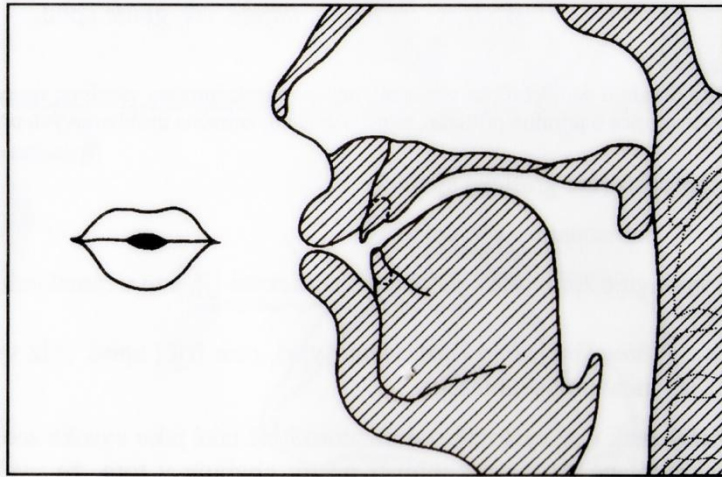
Schematické znázornění součinnosti mluvidel při artikulaci francouzského [i] (přerušovaná čára, spodní obr. retní štěrbinu) a českého [i] (plná čára, vrchní obr. retní štěrbinu)

Obrázek 2 – Výše francouzská samohláska [i], níže srovnání artikulace českého a francouzského [i] (Dohalská 2006, 78)

3.2 Francouzská samohláska [y]

Francouzské [y] se liší od [i] hlavně zaokrouhlením rtů, které jsou výrazně vysunuty dopředu. Pozice jazyka se oproti [i] velmi mírně posunuje dolů. Stejně jako předchozí samohláska se však dá charakterizovat jako přední, zavřená. (Pačesová, Úvod do obecné fonetiky a fonologie, Fonetika francouzštiny 1998, 46) Hořínek uvádí, že její charakteristický tón je hlubší než charakteristický tón [i], což je následkem již zmíněného vysunutí rtů kupředu a výrazné labializace neboli zaokrouhlenosti rtů. (Hořínek 1971, 38) Tato samohláska je výjimečná. V češtině ani v angličtině pro ni nenacházíme ekvivalent. To je dáno právě charakteristickou

zaokrouhleností rtů, tzv. labializací, která je ve zmiňovaném postavení jazyka pro češtinu i angličtinu nezvyklá. Ani v češtině, ani v angličtině se tedy nevyskytuje žádná přední, zavřená, zaokrouhlená samohláska. (Skaličková 1982, 79–89) (Pačesová, Fonetika a ortoepie češtiny 1969, 63–67)

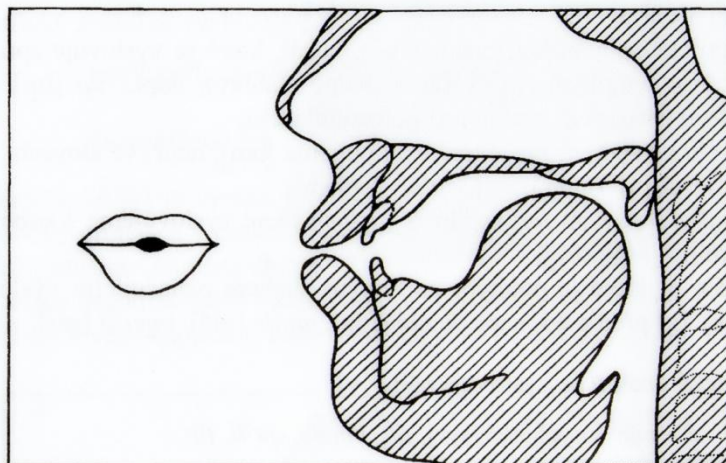

Samohláska [y]

Obrázek 3 – Artikulace francouzské samohlásky [y] (Dohalská 2006, 80)

3.3 Francouzská samohláska [u]

Podle slov Jaroslavy Pačesové je [u] pro české mluvčí nejnadněji napodobitelnou samohláskou. (Pačesová, Úvod do obecné fonetiky a fonologie, Fonetika francouzštiny 1998, 45) To je jistě pravda v porovnání s ostatními fonémy, přesto se však tato samohláska od české odlišuje svou silnou labializací. Při artikulaci je hrot jazyka vyklenut dozadu vzhůru a je vzdálen od dolních řezáků. (Fenclová 2003, 81) Je to velmi napjatá samohláska. (Hořínek 1971, 38)

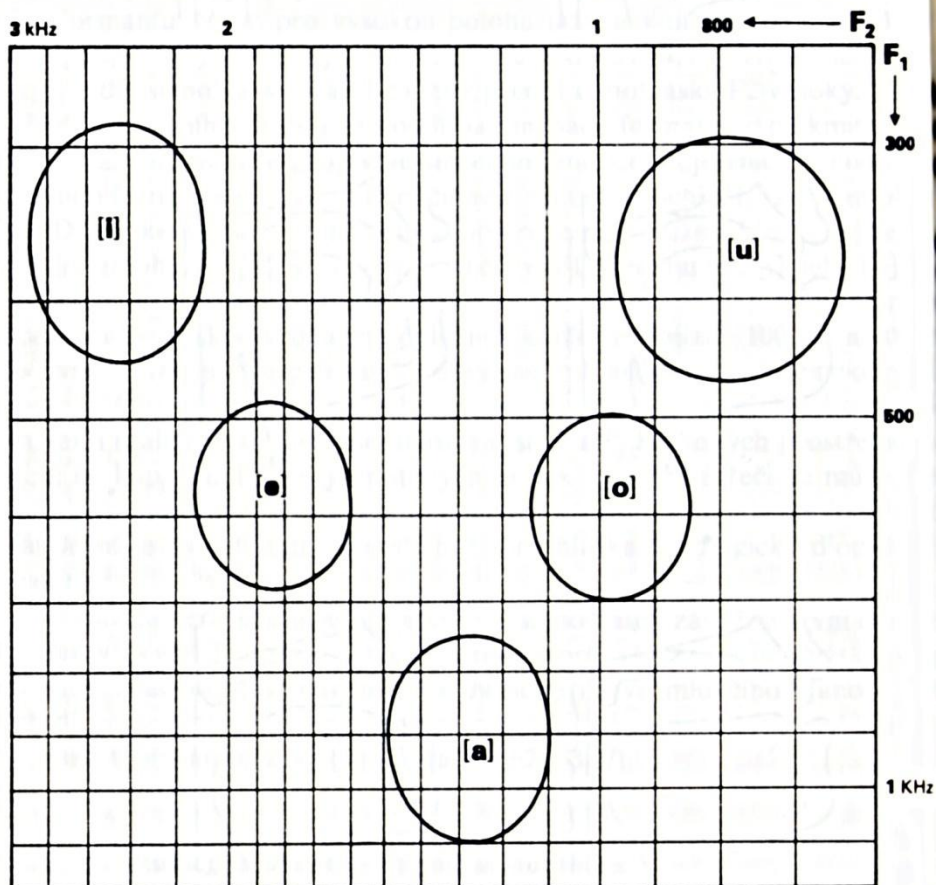
Samohláska [u]

Obrázek 4 - Artikulace francouzské samohlásky [u] (Dohalská 2006, 82)

4 České samohlásky [i], [i:], [u], [u:]

V případě českých samohlásek je situace výrazně odlišná. Ke třem francouzským samohláskám se dají přirovnat až čtyři fonémy, které se ovšem blíží pouze dvěma francouzským samohláskám: [i] a [u]. Krátká a dlouhá forma českých samohlásek se pokládá za jednotlivé fonémy, protože odlišuje význam v minimálních dvojicích slov jako je například *víla/vila* nebo *půdy/pudy*. Dlouhá podoba liší od krátké mírně silnější napjatostí a zavřeností. Musíme tak hovořit o čtyřech samostatných fonémech, ne tolik pro kvalitativní, ale především pro kvantitativní rozdíl, který je odlišuje. (Pačesová, Fonetika a ortoepie češtiny 1969, 60)

Je třeba zdůraznit, že kvalitativní rozdíl mezi dlouhou a krátkou variantou samohlásky nehraje žádnou roli při rozlišení významu slova. Pro ilustraci tohoto jevu můžeme české samohlásky [i] a [i:] srovnat s anglickými fonémy [i] a [I]. Oba tyto příklady anglických samohlásek se českému mluvčí jeví jako české [i]. To samozřejmě není objektivní, protože [i] a [I] v angličtině rozlišují význam slova a může za to právě rozdílnost kvality samohlásek, z nichž první je zavřenější a druhá otevřenější. Citujme Alenu Skaličkovou: *Témbrové difference mají v angličtině primární důležitost, zatímco v češtině jde prakticky o zanedbatelný, sekundární rys.* (Skaličková 1982, 79). Tím se vracíme k českým fonémům [i] a [i:], které ve své podstatě svou kvalitou význam slova nerozlišují. Bakalářská práce je zaměřena na srovnávání rozdílné kvality samohlásek. Proto nelze příliš zohledňovat dlouhou a krátkou variantu českých samohlásek a je možné samohlásky popsat v příslušných dvojicích. Shodný přístup dokládají i slova Jaroslavy Pačesové: *Je třeba mít na paměti, že zúženost samohlásek ve spisovné češtině nikdy nedosáhne skutečné zavřenosti (jak je tomu např. V němčině, nebo francouzštině, příp. V nářečí hanáckém) a neslouží k rozlišování významu slov.* (Pačesová 1969, 60)

Obrázek 5 – Vybrané české samohlásky v kontextu českého vokálního systému (Petr 1986, 30)

	přední	střední	zadní
vysoké	i		u
středové		e	o
nízké		a	

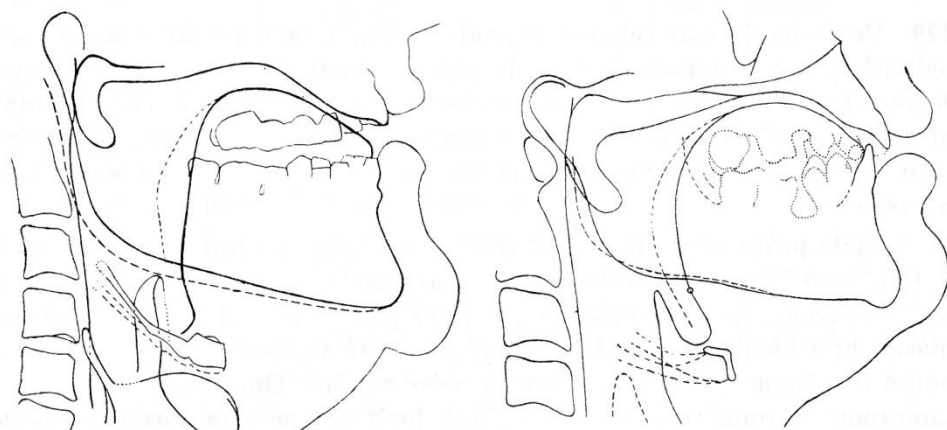
Obrázek 6 – Schematické znázornění a rozdělení vybraných samohlásek [i] a [u] v kontextu českého vokálního systému (Petr 1986, 31)

4.1 České samohlásky [i], [i:]

Stejně jako krátké [i], také dlouhé [i:] můžeme charakterizovat jako přední, vysokou, neutrální samohlásku. Místem a způsobem artikulace se od francouzského [i] liší svou neutrálností, tedy tím, že se samohláska není natolik zavřená, jak by se českému mluvčímu mohlo zdát. (Pačesová, Fonetika a ortoepie češtiny 1969, 66) České [i], [i:] nedosahuje takového stupně zavřenosti jako například francouzské *fini*, ale ani takového stupně otevřenosti jako anglické *bit*. (Hála, Uvedení do fonetiky češtiny na obecném fonetickém základě 1962, 164) Pohyb rtů je pasivní a nedochází k napínání ústních koutků. Ústní formant dlouhého [i:], je vyšší než u [i] krátkého, což značí vyšší místo artikulace dlouhého [i:]. Také jazyk je o něco více vpředu a hrot jazyka se opírá o zuby ještě výše než je

tomu při artikulaci krátkého [i]. (Pačesová, Úvod do obecné fonetiky a fonologie, Fonetika francouzštiny 1998, 65-66) Hála k této problematice uvádí: *Z hlediska obecné fonetiky a zvláště ve srovnání s francouzštinou, jsou samohlásky i, í méně napjaté. Omezíme-li se však na samotnou češtinu, pak se nám mohou jevit dlouhé samohlásky o trochu napjatější než krátké.* (Hála 1962, 134).

Hála se dále zabývá měřením délky retního otvoru. České [i] dosahuje délky retního otvoru 32 mm, dlouhé [i:] nejčastěji 33 mm, což také dokazuje minimální rozdíl v napjatosti rtů. (Hála, Uvedení do fonetiky češtiny na obecném fonetickém základě 1962, 164-166) Hála uvádí také měření délky retního otvoru dalších lingvistů v případě francouzské a anglické breviorové samohlásky. U francouzského *nids* bylo naměřen retní otvor 57 mm dlouhý, u anglického *bit* 23 mm dlouhý. (Hála, Uvedení do fonetiky češtiny na obecném fonetickém základě 1962, 167) Vidíme tak důkaz neutralnosti českého [i] a [i:] s průměrnou délkou rtů 32,5 mm v porovnání s aktivní činností rtů u frankofonních mluvčích a pasivní činností rtů u mluvčích anglofonních.

Obrázek 7 – Poměr napjatosti. Vlevo [i] francouzské, vpravo české. (Hála 1962, 133)

4.2 České samohlásky [u], [u:]

Podobně jako je tomu u francouzského [u], i v českém jazyce jsou samohlásky [u] a [u:] poměrně snadno vymežitelné. Jedná se tedy v obou případech o samohlásku zadní, vysokou, neutrální, zaokrouhlenou. Hrot jazyka je vzdálen od dolních řezáků a jazyk se smršťuje do podoby koule. (Pačesová, Fonetika a ortoepie češtiny 1969, 69-70) Délka retního otvoru se v rozdílné kvantitě samohlásky liší výrazněji, než tomu bylo u samohlásky [i], [i:]. Z krátké podoby o 14,5 mm se dostáváme na hodnotu 11,5 mm u varianty dlouhé. (Hála, Uvedení do fonetiky češtiny na obecném fonetickém základě 1962, 178-180) Můžeme to přisuzovat zaokrouhlenosti rtů, která rozdíl ovlivňuje. Přesto však má ústní štěrbinu podélný tvar, který se liší od kruhovitěho otvoru při francouzském [u]. Ani rty se u českého [u], [u:] nevyšplují tak nápadně dopředu, jako je tomu ve francouzštině. Podobně jako v předchozí podkapitole v případě českého [i], [i:], můžeme české neutrální [u], [u:] umístit na pomyslné ose zavřenosti samohlásek

mezi zavřené francouzské [u] jako je ve slově *bout* a otevřené anglické [ʊ] ve slově *put*. (Hála 1962, 178)

4.3 Nespisovné zkracování samohlásek

Velkou zajímavostí, která se týká výhradně českých dlouhých samohlásek [i:] a [u:] je to, že se tyto samohlásky velmi často nespisovně krátí. Lze také hovořit o jisté polodélce samohlásek. Tento jev se týká výhradně zmíněných dvou nejzavřenějších českých samohlásek, nikoli ostatních. Hála uvádí příklady slov, u kterých je takové zkracování evidentní: [pán^um, bratr^um, dom^u, dol^u, dustoj^uňik, pa^uňi, pros^um, řik^um, mis^ulim]. Při artikulaci těchto samohlásek je jazyk v postavení nejvyšším, a proto nejobtížnějším. Dochází tak k zajímavé ekonomii jazyka, kdy se mluvčí nevědomky snaží vyhnout větší artikulační námaze. (Hála, *Výslovnost spisovné češtiny I* 1967, 22–23) o tomto jevu je užitečné zmínit se v souvislosti s komparací samohlásek, které zkoumá tato práce. Pokud čeští mluvčí obecně tíhnou k větší povolenosti rtů už u spisovných podob samohlásek ve své rodné řeči, lze logicky předpokládat, že budou mít o to větší problém napodobit výslovnost francouzskou.

5 Anglické samohlásky [i], [ɪ], [u], [ʊ]

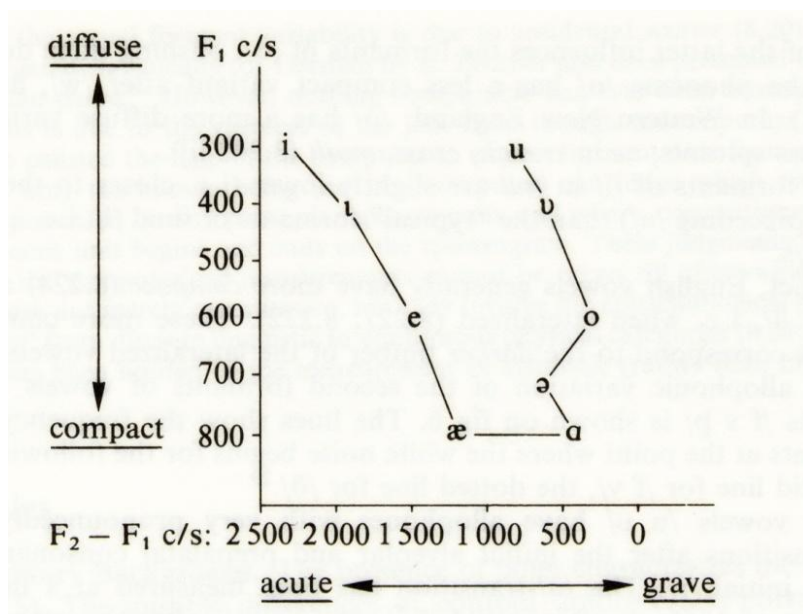
Podobně jako v českém jazyce, i v angličtině se musíme potýkat se zvýšeným počtem fonémů ve srovnání s francouzštinou, přitom ani jedna ze čtyř variant se neblíží francouzskému [y]. Dvě podoby [i] a [ɪ] můžeme přirovnat k francouzskému [i]. Zbylé dva fonémy [u] a [ʊ] srovnáme s francouzským [u]. Nesmíme si však počínat jako u českých samohlásek, kdy mezi dvojicemi dlouhých a krátkých samohlásek nebyl kromě kvantity zásadní rozdíl, a tak nebylo třeba brát v úvahu jejich rozdíl. V angličtině musíme zohlednit vlastní kvalitu jednotlivých fonémů, jak dokládá Alena Skaličková. (Skaličková 1982, 79)

Problematické je pojmenování těchto rozdílných typů samohlásek. Ačkoliv se zavřenější samohlásky [i] a [u] vyslovují většinou dlouze a otevřenější samohlásky [ɪ] a [ʊ] zpravidla krátce, nelze hovořit o samohláskách krátkých a dlouhých, protože jejich délku ovlivňuje obvyklé postavení ve slově na přízvučné nebo nepřízvučné slabice. Izolovaně však fonémy nenesou vlastnost krátkého či dlouhého znění. Skaličková také uvádí, že se fonémy často rozlišují podle svalového napjetí na napjaté [i], [u] a nenapjaté (nebo také povolené) [ɪ], [ʊ]. V anglické fonetice se tyto vlastnosti označují termínem *tense* (napjaté) a *lax* (nenapjaté). Podle autorky je toto rozdělení neopodstatněné a sama se přiklání k používání termínů longiorové ([i], [u]) a breviorové ([ɪ], [ʊ]) samohlásky. Implicitně tak vyjadřujeme délkový rozdíl, ale nezaměňujeme dělení na samohlásky dlouhé a krátké. (Skaličková 1982, 36)

Dalším rysem odlišující samohlásky longiorové od breviorových je sklon k diftongizaci. Tím se také zásadně liší od veškerých zmíněných samohlásek českých a francouzských. (Pačesová 1990, 49) Podrobněji se tímto jevem budeme zabírat v příští kapitole.

Dalším fenoménem anglických samohlásek je celkový artikulační rozdíl v porovnání s českými a francouzskými samohláskami. Angličtina se vyznačuje artikulací apikální, konkávní. To znamená, že hrot jazyka přichází minimálně do styku s dolními řezáky či dásněmi a spíše spočívá volně v dutině ústní. V češtině je naproti tomu artikulace dorzální, konvexní. Hrot jazyka se prakticky stále opírá o spodinu dutiny ústní. (Skaličková 1982, 79) V případě francouzštiny můžeme hovořit o obdobné charakteristice jako v případě češtiny. Kontakt se spodinou dutiny ústní je u francouzských zavřených samohlásek dokonce ještě mnohem intenzivnější, jak již bylo zmíněno v první kapitole.

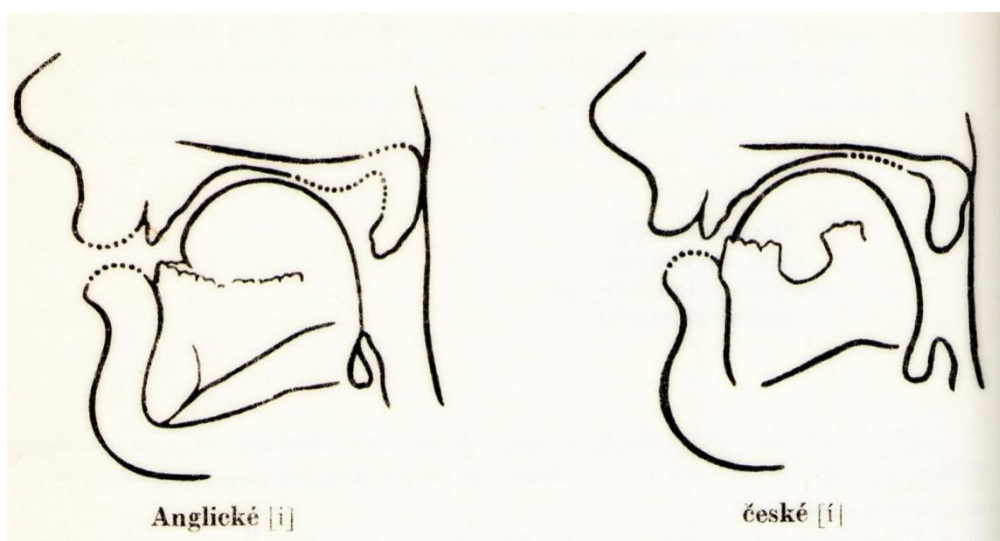
Stejně jako v češtině, kde tvoří krátké a dlouhé samohlásky tzv. minimální páry slov s ohledem na kvalitu, v angličtině bychom mohli uvést minimální páry slov s ohledem na kvantitu. Uvedme příklady, v nichž se na prvním místě nachází breviorová a na druhém místě longiorová samohláska: *hit – heat, sit – seat, hill – heel, ship – sheep, pill – peel, kin – keen, full – fool, pull – pool*. Je evidentní, že se jedná o slova s naprosto odlišným významem, proto je u angličtiny nutno zohlednit všechny čtyři typy fonémů.

Obrázek 8 – Vybrané anglické fonémy v kontextu vokálního systému anglického jazyka (Pilch 1994, 581)

5.1 Anglická samohláska [i]

Jaroslava Pačesová tuto samohlásku charakterizuje jako přední, vysokou, napjatou, dlouhou. V izolovaném postavení však popis délky postrádá významu, jak bylo vysvětleno výše. Délku proto nahradíme pojmem longiorová samohláska. Dále je třeba zmínit tendenci k diftongizaci, zejména v koncovém postavení. (Pačesová, Fonetika a fonologie současné angličtiny 1990, 48) Jako příklad můžeme uvést přepis anglického slova *see*, které by s diftongizací znělo [si:]. Na rozdíl od francouzského a českého [i] pozorujeme u anglického [i] volnost jazyka v dutině ústní a tím i větší vzdálenost od dolních řezáků. Můžeme tak mluvit o tom, že je nejzadněji umístěnou I-ovou samohláskou v rámci porovnávaných jazyků. Oproti českému je anglické [i] napjatější. (Skaličková 1982, 80) Pilch také u této samohlásky uvádí 2325 Hz jakožto hodnotu ústního formantu. (Pilch 1994, 575) Toho můžeme využít pro širší zhodnocení napjatosti anglické samohlásky v porovnání s její francouzskou a českou obdobou. Francouzské [i] dosahuje 2700 Hz, anglické [i] sahá k hodnotě 2325 Hz a české dlouhé [i:] má nejnižší hodnotu 2100 Hz. (Pačesová, Úvod do obecné fonetiky a fonologie, Fonetika francouzštiny 1998, 45). Takové seřazení jazyků na základě frekvence I-ových samohlásek ovšem není stabilní. V následující podkapitole bude vysvětleno proč. Vedle tohoto fenoménu však existuje artikulační hledisko, které ukazuje, že dlouhá česká samohláska [i:] je zavřenější než anglická longiorová samohláska [i:]. (Skaličková 1982, 80)

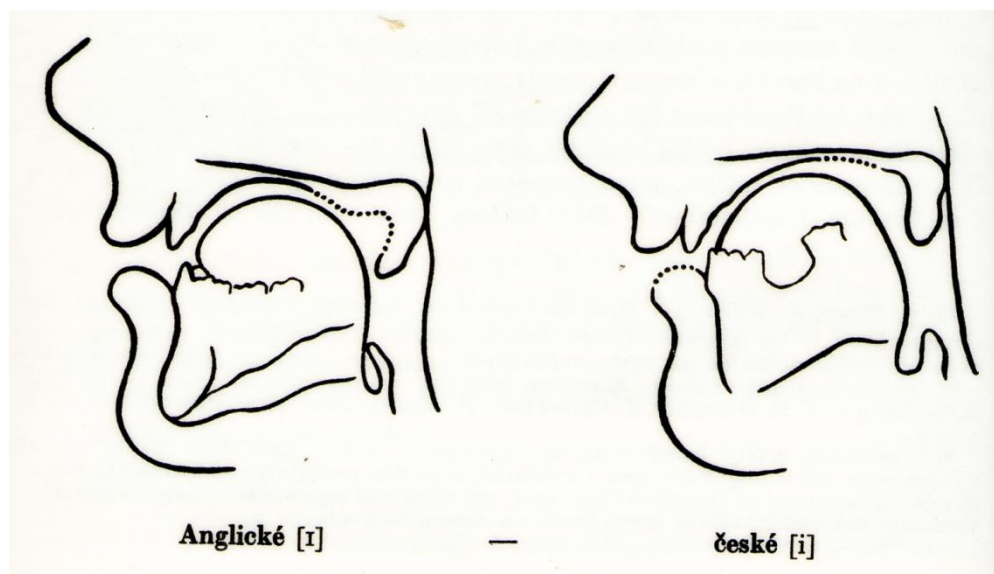

Obrázek 9 – srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [ɪ] a českého [i:]
(Skaličková 1982, 80)

5.2 Anglická samohláska [ɪ]

K fonému [ɪ] řadíme pojmenování přední, povolená samohláska. (Pačesová, Fonetika a fonologie současné angličtiny 1990, 41) V důsledku odlišného postavení jazyka v dutině ústní je svou kvalitou breviorovým protějškem anglického [ɪ]. Ze všech zmiňovaných I-ových samohlásek se určitě jedná o samohlásku nejvíce zadní a nejotevřenější, jazyk je tudíž od tvrdého patra dále, než jak je tomu u [i] českého, anglického longiorového či francouzského. Hrot jazyka se neopírá o dolní řezáky. (Skaličková 1982, 83) V díle „Fonetika a fonologie současné angličtiny“ je zmíněno zajímavé srovnání realizací I-ové samohlásky ve zkoumaných jazycích. Anglické breviorové [ɪ] je stavěno do kontrastu s českým [i]: *[ɪ] anglické je znatelně otevřenější a povolenější, zejména na konci slova ve slabice nepřízvučné, sr. realizace anglického „busy“, českého „rysy“ a francouzského „ici“, kde stupeň povolenosti jasně klesá; zřetelná povolenost [ɪ] anglického, neutrálnost [i] českého a napjatost [i] francouzského jsou pro srovnávané jazyky charakteristické.* (Pačesová, Fonetika a fonologie současné angličtiny 1990, 41)

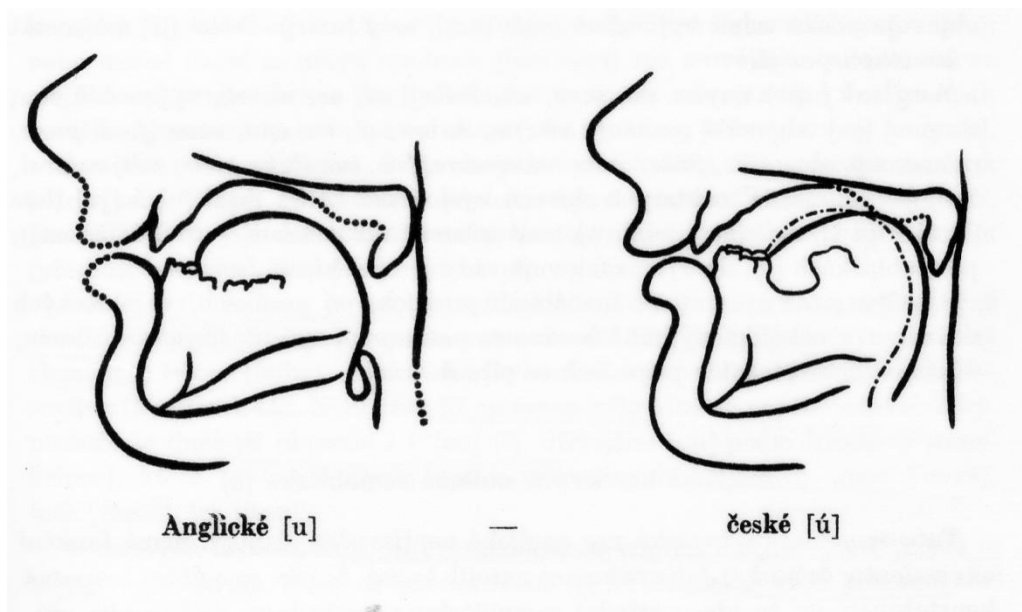
Pilch uvádí příslušný ústní formant breviorového [ɪ], který činí 2050 Hz. (Pilch 1994, 575) S odkazem na předchozí podkapitolu tak můžeme vidět, jak se seřazení samohlásek podle napjatosti mění a potvrdit výše citovaný výrok Jaroslavy Pačesové. Po nejnapjatějším francouzském [i] o hodnotě 2700 Hz následuje české [i] o hodnotě 2100 Hz a řadu uzavírá anglické [ɪ] o hodnotě 2050 Hz. Tato proměna je důležitá a bude hrát roli při analýze v dalších kapitolách práce.

Obrázek 10 – srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [ɪ] a českého [i] (Skaličková 1982, 82)

5.3 Anglická samohláska [u]

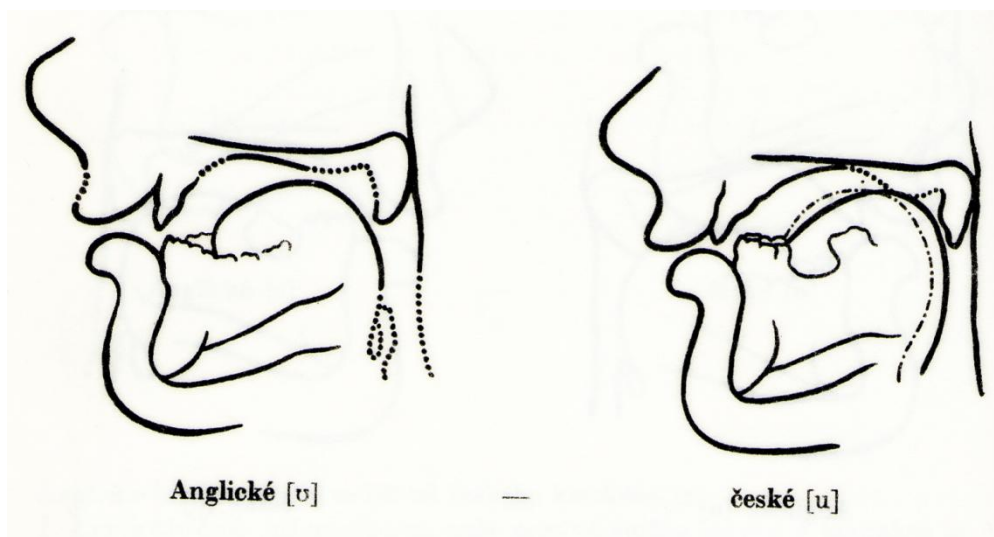
Jedná se o zadní, vysokou, zaokrouhlenou samohlásku. Podobně jako u páru [i], [ɪ], se také v páru [u], [ʊ] liší člen longiorový od breviorového protějšku svou napjatostí a diftongizací. (Pačesová 1990, 49) Anglické [u] je oproti českému posunuto více kupředu, je zaokrouhlenější a jazyk nespočívá na dolních řezácích. Zní také vyšším tónem než česká samohláska. (Skaličková 1982, 93). Stále ale platí, že zaokrouhlenost rtů francouzského [u] angličtina nepředčí. Je to dáno také tím, že anglické [u] má silný sklon k diftongizaci, to znamená, že průběh samohlásky se mění na základě oslabení svalového napjetí a zaokrouhlenost rtů kolísá. Francouzské samohlásky se vyznačují čistým a jednotným průběhem, a to platí i v případě fonému [u], proto jej můžeme jednoznačně postavit na první místo zaokrouhlenosti v rámci U-ových samohlásek, které zkoumáme. (Léon 1966, 49). Na druhém místě by podle zaokrouhlenosti rtů byla angličtina s longiorovým [u] a na posledním místě české [u]. Nicméně z artikulačního hlediska se situace mění. Anglické [u] je oproti českému [u] posunuto kupředu, to znamená, že svou napjatostí bude české [u] francouzské samohlásce blíže než anglická varianta.

Obrázek 11 – srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [u] a českého [ú] (Skaličková 1982, 93)

5.4 Anglická samohláska [u]

Poslední samohláska, kterou se tato práce zabývá je breviorová samohláska [u]. Její charakteristiky můžeme shrnout takto: zadní, vysoká, zaokrouhlená, povolená. Ve srovnání s [u] českým je mnohem více povolená a otevřenější, také se artikuluje více vepředu a hrot jazyka se neopírá o dolní řezáky. Zaokrouhlení rtů je daleko méně znatelné než u varianty české. (Pačesová, Fonetika a fonologie současné angličtiny 1990, 45) Velmi často se tato samohláska blíží dalšímu fonému, nezaokrouhlenému neutrálnímu [ə], které je průnikem střední otevřenosti a střední pozice v rámci zadního/předního postavení. (Skaličková 1982, 92, 94) Z toho jasně vyplývá, že u breviorového [u] můžeme jak podle míry zaokrouhlenosti rtů, tak podle napjatosti seřadit jazyky následovně: francouzština, čeština, angličtina.

Obrázek 12 – srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [v] a českého [u]
(Skaličková 1982, 92)

6 Srovnání jednotlivých specifik daných jazyků

V této kapitole budou nastíněna jednotlivá specifika francouzského, českého a anglického fonetického systému, která v předcházející charakteristice týkající se především místa a způsobu artikulace nebyla zahrnuta dostatečně či vůbec. Bude se tak jednat o určité načrtnutí základu pro následnou hypotézu, zda je francouzské výslovnosti bližší česká či anglická výslovnostní norma. Proto je nutné analyzovat, ve kterých dalších znacích se jednotlivé jazyky shodují a rozcházejí. Některé aspekty již tedy byly zmíněny výše, ale pro větší přehlednost je třeba se k nim buď krátce vrátit či je blíže vymezit. Jedná se o znaky jako je stupeň vyklenutosti jazyka, tón, délka samohlásek, napjatost, průběh trvání samohlásky, hlasový začátek, hlasový přízvuk, melodie řeči, labilita a desonorizace.

6.1 Stupeň vyklenutosti jazyka

Jak bylo již jasně definováno v počátečních kapitolách, francouzský, český a anglický způsob artikulace se zásadně liší. Pokud jde o obecný stupeň vyklenutosti jazyka při artikulaci samohlásek, Alena Skaličková popisuje artikulaci češtiny jako dorzální, konvexní. To znamená, že jazyk je vždy v kontaktu se spodinou dutiny ústní – s dolními řezáky, dásněmi. K češtině staví do kontrastu artikulaci anglického jazyka, kterou naproti tomu pojmenovává jako apikální, konkávní. Tento typ artikulace se vyznačuje tím, že špička jazyka se jen zřídka dotýká spodiny dutiny ústní, jazyk se spíše pohybuje volně v prostoru dutiny. (Skaličková 1982, 79)

Protože jsou francouzské samohlásky charakteristické ještě výraznější vyklenutostí jazyka, než je tomu u samohlásek českých (Fenclová 2003, 77), můžeme na základě stupně vyklenutosti jazyka seřadit jazyky následovně: francouzština – čeština – angličtina. Z tohoto hlediska má čeština k francouzské výslovnosti blíže než angličtina.

6.2 Tón

Tón neboli barva hlasu je vlastnost hlasu, tónu či šumu, která závisí na tvaru ústní dutiny, poloze jazyka a rtů. (Dohalská 2006, 216) Jedná se tedy o kvalitativní rys samohlásky. V češtině mají tónové diference zanedbatelný, sekundární význam. V angličtině a francouzštině mají naopak primární důležitost. (Skaličková 1982, 79) (Hořínek 1971, 68) Z tohoto pohledu je tedy francouzštině bližší angličtina, jelikož lze předpokládat, že anglofonní mluvčí budou na tónové variace citlivější.

6.3 Délka samohlásek

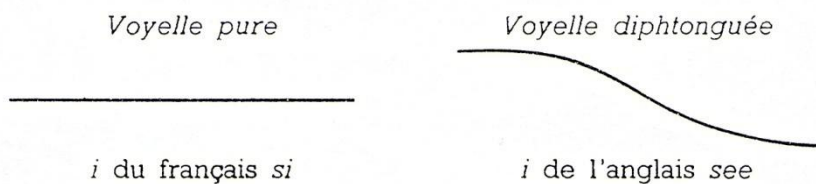
Délka je naproti tónu primárním faktorem určujícím české samohlásky. Ani ve francouzštině, ani v angličtině nehraje délka zásadní roli, je pouze sekundárním rysem samohlásky kolísajícím podle hláskového okolí. (Dohalská 2006, 75) (Skaličková 1982, 74) Z tohoto hlediska má francouzštině blíže angličtina, nezná dělicí kritérium délky samohlásek, není jím tedy ovlivněna.

6.4 Napjatost samohlásek

Napjatost samohlásek je poměrně jasně vymezena v případě francouzštiny a češtiny. U angličtiny souvisí s jevem breviorových a longiorových samohlásek, kterým se jinak také říká samohlásky napjaté a nenapjaté. (Skaličková 1982, 36) Stejně jako je délka samohlásek typickým rysem pro češtinu, breviorita a longiorita samohlásek je typickým jevem pro angličtinu. Tento jev byl dostatečně popsán v kapitole o anglických samohláskách, proto lze s odkazem na tuto kapitolu konstatovat, že v případě breviorových samohlásek je angličtina od francouzského způsobu výslovnosti jednoznačně dále než čeština, ale i longiorové samohlásky ukazují, že jsou francouzskému vokálnímu systému svou napjatostí dále než ty české.

6.5 Průběh samohlásky

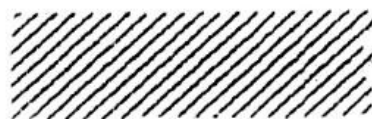
Tón a napjatost samohlásky však nejsou neměnnými vlastnostmi, ale mohou se v průběhu trvání samohlásky vyvíjet. To platí zejména pro angličtinu, kde mají longiorové samohlásky silný sklon k diftongizaci. Průběh takové samohlásky by se dal graficky vyjádřit klesající vlnovkou. (Léon 1966, 49) Pačesová diftongizaci komentuje na samohlásce [i]: *Pro svůj diftongický charakter bývá [i] některými fonetiky přepisováno jako [ii] nebo dokonce [ij]. U londýnského dialektu Cockney došla diftongizace takového stupně, že [ij] bylo nahrazeno diftongem [əi].* (Pačesová 1990, 48) Lze tedy prohlásit, že napjatost anglických samohlásek, byť vyšší než u samohlásek českých, v průběhu výrazně kolísá a napjetí samohlásky povoluje, což není dobrý předpoklad pro správnou výslovnost francouzských samohlásek, jejichž průběh je čistý a samohláska si zachová svou napjatost po celou dobu trvání. Francouzská samohláska by se dala graficky charakterizovat rovnou přímkou bez jakéhokoliv zvlnění. (Léon 1966, 49). Léon dále uvádí, že svalové napětí je v artikulaci francouzských samohlásek konstantní. (Léon 1966, 48) Protože čeština postrádá tendenci k diftongizaci, český mluvčí má větší předpoklady správně dodržet napjatost francouzské samohlásky po celou dobu jejího trvání. (Pačesová 1990, 48)

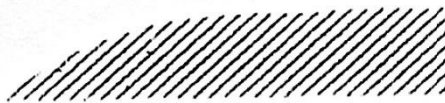
Obrázek 13 – Průběh francouzské a průběh anglické samohlásky [i] (Léon 1966, 49)

6.6 Hlasový začátek

Výrazným rozdílem mezi angličtinou a francouzštinou je také charakter hlasového začátku. Měkký hlasový začátek je specifický pro francouzštinu, kdežto angličtina se vyznačuje hlasovým začátkem tvrdým. V další literatuře se tvrdý hlasový začátek označuje také pojmem „ráz“. (Hála 1967, 34) U francouzské měkkého hlasového začátku se tedy jedná o proud vzduchu kontinuálně vydechovaný. U anglické výslovnosti je samohláska charakterizovaná nárazem vzduchového proudu. (Léon 1966, 49–50) Toto výrazné odlišení dvou jmenovaných jazyků dává češtině opět větší potenciál přiblížení se správnější výslovnosti vybraných francouzských samohlásek.

Obrázek 14 – Tvrdý hlasový začátek charakteristický pro anglické samohlásky (Léon 1966, 50)

Obrázek 15 – Měkký hlasový začátek charakteristický pro francouzské samohlásky (Léon 1966, 50)

6.7 Hlasový přízvuk

Ve francouzštině připadá hlasový přízvuk na poslední vyslovenou samohlásku. Oproti tomu v angličtině je přízvuk určen lexikálně, není pevně dán a může rozlišovat významy slov. (Léon 1966, 64) V češtině lze obecně hovořit o přízvuku spadajícím na první slabiku. (Hála 1967, 65) Zde se dá předpokládat, že větší flexibilitu prokážou mluvčí anglofonní, kteří nemají pevný hlasový přízvuk a že se lépe přizpůsobí francouzskému hlasovému přízvuku na poslední vyslovenou samohlásku.

6.8 Melodie řeči

S hlasovým přízvukem ve francouzštině souvisí i melodie řeči. V přízvučné slabice melodie stoupá. Tento jev se netýká pouze samostatných slov, ale celých skupin slov, které tvoří výpověď. Demonstruje to následující schéma stoupajícího přízvuku ve větě. (Léon 1966, 67)

Je ne sais pas ↑ si on vous a raconté ↑ cette histoire ↑ qui est arrivé à mes amis ↑ la semaine dernière ↑ ... (Léon 1966, 67)

Naopak angličtina, jak uvádí Léon, má melodii řeči opačnou. Je charakterizována klesající tendencí. (Léon 1966, 67) Stejně tak čeština se vyznačuje melodií klesavou. (Hála 1962, 332)

Zde má angličtina a čeština shodné výchozí podmínky, ani jeden jazyk nemá oproti druhému převahu či výhodu.

6.9 Labialita

Typickou vlastností francouzštiny je vysoký podíl labializovaných samohlásek. Léon popisuje, že až 8 z 16 francouzských samohlásek je labializovaných, tedy zaokrouhlených. (Léon 1966, 48) To je jev, se kterým se nesetkáme ani v angličtině, ani v češtině. Z tohoto pohledu je například labializované [y] velmi vzdálené jak českému, tak anglickému mluvčímu a nelze tak určit hypotézu větší úspěšnosti správné výslovnosti ani u jedné, ani u druhé skupiny mluvčích. Na druhou stranu lze vypočítat podíl zaokrouhlených samohlásek v angličtině a češtině. V češtině je to 40 %, tedy 2 samohlásky z 5, konkrétně [o] a [u]. U angličtiny je poměr nižší, z 11 samohlásek jsou zaokrouhleny 4, což činí 36 %. (Skaličková 1982, 67; 90–93). Z takového statistického pohledu má tedy čeština na rozdíl od angličtiny nepatrnou převahu, protože v poměru ke všem svým samohláskám je častěji zaokrouhluje.

6.10 Desonorizace

Poslední, spíše okrajovou vlastností francouzských samohlásek, která bude zmíněna, je desonorizace. Protože se však týká zkoumaných zavřených samohlásek [i] a [u], je důležité také ji zahrnout do tohoto výčtu. Desonorizace je ztráta znělosti

samohlásky a dochází k ní u koncových samohlásek, například ve slově *merci* či *beaucoup*. (Dohalská 2006, 77). I v angličtině je desonorizace běžná, týká se však souhlásek, nikoli samohlásek. (Skaličková 1982, 239) V češtině se takový jev nevyskytuje. U této okrajové vlastnosti samohlásek. Opět zůstává otázkou, která skupina mluvčích má větší pravděpodobnost správného napodobení francouzské výslovnosti.

6.11 Četnost výskytu zkoumaných samohlásek ve francouzském jazyce

Na závěr kapitoly o specifických vlastnostech studovaných hlásek bude předeslán vlastní výskyt, tedy frekvence zkoumaných samohlásek ve francouzském jazyce. U fonému [i] se dostáváme k hodnotě 5,6, samohláska [y] je ve svém výskytu výrazně nižší, dosahuje hodnoty 2. Obdobně je tomu u fonému [u], který je na hodnotě 2,7. (Léon 1966, 42) Zajímavým faktem vyplývajícím z frekvence užívání jednotlivých samohlásek v jazyce je, že nejdůležitější samohláskou z hlediska četnosti výskytu je foném [i]. Statisticky zúženým pohledem by tedy bylo možno prohlásit, že student s naprosto přesnou výslovností fonému [i] a s naprosto nesprávnou výslovností fonémů [y] a [u] bude v četnosti případů úspěšnějším než student s naprosto správnou výslovností fonémů [y] a [u], který nedokáže vyslovit zřetelně samohlásku [i]. Takový pohled je samozřejmě velice omezený, nicméně není bez zajímavosti, že tato práce zkoumá 3 francouzské samohlásky, z nichž jediná je četností svého výskytu na vyšší hodnotě než součet zbývajících 2 samohlásek.

7 Korektivní fonetika

7.1 Citlivost francouzských mluvčích na správnou výslovnost svého jazyka

Sám Hořínek ve své Fonetice francouzštiny uvádí, že francouzský národ je velmi citlivý na správnou výslovnost svého mateřského jazyka. Dokazuje to i citát A. Dauzata: *Bien parler, c'est d'abord bien prononcer.* (Hořínek 1971, 250)

Vyjádření rodilého Francouze, že mluvčí hovoří s přízvukem, není pouhé konstatování faktu, ale je v něm skryto i negativní zabarvení, jelikož správná výslovnost má pro Francouze jistou nálepku sociálního statutu. Jakýkoliv přízvuk zesměšňuje mluvčího a řadí jej do určitého sociálního prostředí. (Hořínek 1971, 250) Nesprávná artikulace je ve francouzské společnosti vnímána jako společenské faux-pas, jelikož správná výslovnost je stavěna na roveň samotné slušnosti a společensky přijatelného chování. Bruneau přirovnává špatnou artikulaci ve vybrané francouzské společnosti k muži, který si zapomněl uvázat kravatu. (Hořínek 1971, 250) Proč tomu tak je lze vyčíst ve vývoji francouzského jazyka jakožto instituce. Z hlediska této práce však důležitějším faktem zůstává, že francouzský národ je na správnou výslovnost svého jazyka výrazně citlivější, než je tomu například u národu českého či anglického. Řešením, které napomáhá správné výslovnosti, je tzv. korektivní fonetika.

7.2 Vymezení korektivní fonetiky

Marie Fenclová vysvětluje pojem korektivní fonetiky následovně: *Korektivní fonetika leží na rozhraní mezi lingvistikou (v rovině fonologie i fonetiky) a didaktikou cizích jazyků.* (Fenclová 2003, 28) Vždy se tedy jedná o konkrétní didaktický přístup ke konkrétnímu jazyku. Existuje několik metod korekce: metoda artikulační, metoda náslechu modelů a metoda fonologických opozic. (Fenclová 2003, 29) Fenclová zdůrazňuje, že žádná z těchto metod není absolutní, ale že se tyto metody navzájem doplňují, ačkoliv v průběhu historie jejich tvůrci soupeřili o jejich nezastupitelnost a vytvářeli tak dojem, že jejich metoda je jako jediná správná. (Fenclová 2003, 30).

Artikulační metoda se zakládá na popisu místa a způsobu artikulace uvnitř dutiny ústní a na uvědoměném napodobení mluvčího. Tento postup tedy rozšířil odborný fonetický obrazový materiál z vědeckých prací do učebních textů. (Fenclová 2003, 30)

Metoda náslechu modelů upřednostňuje náslechy výslovnosti vybraných rodilých mluvčích. Její rozšíření v minulosti souviselo se zlepšením technických podmínek na školách. Jde tedy o výhradně akustický přístup k fonetice. (Fenclová 2003, 30)

Metoda fonologických dvojic, která byla podmíněna výsledky fonetické vědy, se zakládá na komparaci minimálních párů slov lišících se jedinou hláskou. (Fenclová 2003, 30)

Na nastíněné metody korektivní fonetiky bude nutno odkázat v metodologické části této práce, kde bude poukázáno na to, která metoda je pro další využití této bakalářské práce stěžejní.

7.3 Fonologické síto

Fonologické síto neboli fonologický filtr je pojem odrážející jev, při kterém v případě studia cizí řeči mluvčí připodobňuje zvuky cizího jazyka zvukům známým z mateřského jazyka. (Fenclová 2003, 67) Fonologické síto je nejvýraznější v prvních fázích studia cizího jazyka, kdy je celková dispozice ztížena určitými omezeními z rodného jazyka. Fenclová k tomu poznamenává: *Při recepci cizího jazyka je v prvních fázích učení nejen oslabená percepční schopnost diskriminovat fonémy, ale zpravidla chybí také dostatečná motivace k modifikaci tohoto omezení, neboť vlastní (mateřský) fonologický systém se nám zdá ideální, protože funkčně dostačující.* (Fenclová 2003, 68)

Jestliže tedy student cizího jazyka nenajde ve svém fonologickém síti tzv. otvor pro novou hlásku v cizím jazyce, bude tuto hlásku filtrovat otvorem jiným a bude ji interpretovat jako modifikovanou formu téže hlásky. (Fenclová 2003, 68)

V této fázi tzv. percepční nepřipravenosti je na učiteli, zda svou vyučovací metodu bude orientovat více neuvědoměle či uvědoměle. Díky uvědomělému přístupu k fonetice cizího jazyka by měl například český student pochopit, že fonémy francouzského jazyka nelze zařadit do 5 tzv. otvorů fonetického síta českého jazyka pro 5 českých kvalitativně odlišených samohlásek. Uvědomělý přístup by měl českému studentu nabídnout širší úhel pohledu na fonetický systém vlastního jazyka, který tak nebude vnímat jako absolutní, nýbrž relativní.

Typickým příkladem fonetického síta u českých mluvčích je obecná norma výslovnosti známých francouzských jmen jako např. Hugo, Curie, Lulli, které se v českém textu vyslovují [igo], [kiri], [lili]. Fenclová tento jev komentuje následovně: *Je to zobecněný důsledek fonologického síta jednotlivých nositelů češtiny převedený na úroveň výslovnostního úzu jazyka. Francouzská hláska [y] neprojde bez úhony fonologickým sítem češtiny, poněvadž v něm pro ni chybí otvor, protlačí se však jiným otvorem síta, a sice otvorem pro [i].* (Fenclová 2003, 68–69)

Fonologické síto a s ním související percepční nepřipravenost studentů cizího jazyka lze však korigovat právě korektivní fonetikou. (Fenclová 2003, 66)

7.4 Kinetické síto

S jevem fonologického síta souvisí také jev kinetického síta. Jedná se o *soustavu mesticko-mimických stereotypů související s ústní komunikací.* (Fenclová 2003, 73) Jako příklad takového stereotypu může být uvedena tendence francouzů sešpulovat rty. Takový mimický prostředek slouží například k vyjádření nejistoty či rozvažování, nebo jako výplň pauzy při hledání myšlenky či správného výrazu. (Fenclová 2003, 73) Tato tendence silně souvisí s vysokým zastoupením labializovaných samohlásek ve francouzštině, kterou se zabývá předchozí kapitola. Z toho vyplývá, že Francouz při výuce cizího jazyka bude sešpulovat rty více, než je

třeba a vyplnění pauzy tímto neuvědomělým mimickým pohybem ovlivní kvalitu hlásek v cizím jazyce.

Fonologické i kinetické síto budou tedy dalšími faktory ovlivňujícími úspěšnost či neúspěšnost českých a anglofonních mluvčích ve správné výslovnosti francouzských samohlásek, které zkoumá tato práce.

7.5 Učitel jako fonetická osobnost

Další podkapitolu v rámci popisu korektivní fonetiky je vhodné věnovat postavě učitele, jelikož každý učitel vytváří v místě svého působení určitý prototyp výslovnosti cizího jazyka, od kterého studenti do určité míry přejímají dobré i špatné výslovnostní návyky. Učitel je tzv. fonetickou osobností. Je jisté, že ne všichni učitelé mají stejné objektivní i subjektivní předpoklady, aby dosáhli totožného výsledku ve svém mluveném projevu. Je ale důležité uvědomit si, že ten učitel, který se více přiblíží výslovnostní normě jazyka z hlediska artikulace, intonace, rytmu atd., bude mít větší úspěšnost správné výslovnosti u svých studentů. (Fenclová 2003, 86)

Je tedy nutné zabývat se fonetikou na vysokoškolské úrovni. Právě absolventi francouzských oborů v České republice jsou potenciální budoucí učitelé, potenciální fonetické osobnosti. Bakalářská práce tedy odráží i tuto realitu českých a anglofonních studentů francouzského jazyka a lze na ní nahlížet jako na hodnocení výslovnosti budoucích fonetických osobností.

7.6 Potíže s osvojením francouzského jazyka

Potíže s osvojením francouzského jazyka souvisí velkým dílem s francouzskou fonetikou. Student vystaven neustálé korektivní fonetice ze strany učitele je často okolnostmi zrazen od výuky francouzštiny vůbec, jelikož pro něj jazyk představuje nedosažitelný cíl. (Fenclová 2003, 81) Otázkou tedy zůstává, do jaké míry je z psychologického hlediska korektivní fonetika účinná, aby se nestala kontraproduktivní. Fenclová k této problematice cituje Delacroix: *Jsou dvě věci, které nás učí zkušenost: první, že je třeba hodně opravovat a druhá, že je třeba neopravovat příliš.* (Fenclová 2003, 81)

Dále Fenclová na základě citace Billiera poukazuje na to, že francouzská fonetika představuje nejcitlivější část studia jazyka, která je často příčinou předčasného vzdání snah naučit se francouzskému jazyku. (Fenclová 2003, 81) Fonetika je tedy jeden z nejsilnějších faktorů, který dokáže odradit od studia francouzštiny vůbec.

8 Závěrečná hypotéza

Tato kapitola shrnuje již podrobně popsané poznatky z předešlých kapitol a jejím cílem je znovu stručně vymezit faktory ovlivňující výsledné znění francouzských samohlásek [i], [y], [u] realizované českými a anglofonními mluvčími. Jedná se tedy o hypotézu určující pravděpodobnost lepšího výsledku u jedné či druhé skupiny mluvčích na základě porovnání místa a způsobu artikulace a dalších specifických vlastností relevantních samohlásek.

První tři kapitoly, které porovnávaly zejména místo a způsob artikulace, ukázaly, že francouzské samohlásky [i] a [u] mají I-ový a U-ový ekvivalent v jazyce českém i anglickém. Dále bylo konstatováno, že francouzská samohláska [y] svůj ekvivalent nemá ani v češtině, ani v angličtině. V kapitole o anglických samohláskách byl zdůrazněn význam breviorových samohlásek v kontrastu se samohláskami longiorovými jak u samohlásek I-ových, tak u samohlásek U-ových. Jak se však ukázalo, z artikulačního hlediska jsou breviorové i longiorové anglické samohlásky francouzským samohláskám vzdálenější než samohlásky české.

U specifických vlastností samohlásek byly už v samotné kapitole tyto vlastnosti shrnuty do dílčích hypotéz. Proto je zde nabídnut přehled vlastností podporujících hypotézu větší úspěšnosti anglofonních a následně českých mluvčích.

Anglofonní mluvčí jsou tedy ve výhodě s ohledem na otázku tónu samohlásek, absencí fenoménu délky samohlásek a flexibilnějším hlasovým přízvukem. Byly nalezeny tedy celkem 3 zvýhodňující jevy.

Naopak čeští mluvčí mají výhody v otázce stupně vyklenutosti jazyka, napjatosti, průběhu samohlásky, hlasového začátku a četnosti labializovaných samohlásek. U češtiny tudíž lze hovořit o 5 jevech, které zvýhodňují české mluvčí.

Z hypotézy tedy vyplývá, že čeština nese vyšší potenciál přiblížení se správné výslovnostní normě zkoumaných francouzských samohlásek. V dalších kapitolách se ukáže, zda je hypotéza správná či zda výsledky potvrdí opak.

9 Úvod k metodologii

Tato kapitola se zaměřuje na popis metodologie, která byla užitá při sběru materiálu pro účely bakalářské práce. Nejprve bude objasněna tvorba výchozího materiálu, dále cílové skupiny a způsob testování, analýza zvukového materiálu a případné využití výsledného materiálu pro pedagogické účely.

9.1 Tvorba výchozího materiálu

Tvorba výchozího materiálu se primárně opírá o příklady učebnice Fonetika francouzštiny. (Dohalská 2006) V učebním textu se jedná o srovnávání minimálních dvojic slov lišící se fonémy [i], [y], [u]. Nicméně pro účely bakalářské práce jsou vybrané dvojice, případně trojice slov doplněny o vlastní příklady. Konečný výběr materiálu je následující: 5 dvojic slov odlišujících se od sebe fonémy [i], [y], 5 dvojic slov odlišujících se od sebe fonémy [y], [u] a 10 trojic slov odlišujících se ve všech třech variantách fonémy [i], [y], [u]. Celkem tedy práce analyzuje 50 jednotlivých slov.

Odlišení dvojice slov s fonémy [i], [y] spočívá zejména v rozdílu zaokrouhlená/ nezaokrouhlená samohláska, odlišení dvojice slov s fonémy [y], [u] spočívá v rozdílu přední/ zadní samohláska. Konkrétní seznam testovaných slov je ilustrován v tabulkách.

cri	cru
dire	dur
figue	fugue
plie	plus
ride	rude

Tabulka 1 – Dvojice slov lišící se fonémy [i], [y]

bureau	bourreau
jus	joue
tu	tout
fur	four
sûr	sourd

Tabulka 2 – Dvojice slov lišící se fonémy [y], [u]

dix	dû	doux
lit	lu	loup
ni	nu	nous
scie	su	sous
vie	vu	vous
pire	pur	pour
riz	rue	roux
mille	mule	moule
pie	pu	pou
pisse	puce	pouce

Tabulka 3 – Trojice slov lišící se fonémy [i], [y], [u]

Na základě těchto 50 slov bylo potřeba vytvořit text určený k testování výslovnosti cílové skupiny. Nabízely se dvě možnosti. Jenou z nich bylo vytvořit samostatné věty, které by spolu významově nesouvisely, druhou možností bylo vytvořit souvislý text. Výhodou souvislého textu je, že nahrávaná osoba nepozná na první pohled, na jakou část fonetiky je testována, například zda se výzkum zaměřuje na souhlásky či samohlásky. Díky této metodě je výsledek nahrávání objektivnější než v případě, kdy osoba na první pohled ze samostatných vět usoudí, které fonémy se ve větách neustále opakují.

Následující text je tedy výsledkem zpracování 50 významově nahodilých slov do smysluplného příběhu. Testovaná slova jsou podržena.

9.2 L'histoire de mon grand-père

J'aimerais bien vous raconter une histoire singulière. Mon grand-père nous l'a racontée, à moi et mes frères et sœurs quand j'étais un tout petit garçon. Maintenant, je suis plus grand et c'est pour ça que je ne crois pas tout, par exemple je sais déjà que le Père Noël n'apporte pas de cadeaux, ce sont des parents qui les achètent! Mais en ce qui concerne mon grand-père, je suis sûr que tout s'est passé comme il nous l' a dit. Alors, cette histoire parle de notre grand-père et de ce qui lui est arrivé quand il était jeune:

Il vivait tout seul et ses seuls compagnons étaient plusieurs pies du jardin et sa mule fidèle qui s'appelait Juliette. Juliette lui donnait du lait cru, c'est-à-dire du lait différent de celui que l'on peut acheter dans un magasin. Selon notre grand-père, la mule était laide comme un pou, mais il affirme aussi que le lait était meilleur qu'aujourd'hui. Le grand-père n'avait pas beaucoup d'argent. Il mangeait du riz ou des figues qu'il faisait pousser dans le jardin. De temps en temps il pêchait au bord de la mer et attrapait une plie ou plusieurs moules. Puisqu'il habitait au sud de la France, des abricots doux mûrissaient quelquefois dans son jardin et notre grand-père adorait en faire du jus. Le grand-père était tellement pauvre qu'il ne pouvait acheter ni nouveaux vêtements ni pyjama, c'est pourquoi il se couchait tout nu. Le grand-père nous répète souvent que dans le passé la vie était pire et beaucoup plus dure qu'aujourd'hui

Un jour il faisait mauvais et le grand-père s'est levé de son lit. Lorsqu'il a vu combien fort il pleuvait dehors, il a grogné : « Il pleut comme vache qui pisse ! » (J'adore cette phrase quoiqu'elle soit un peu rude, parce que mon grand-père l'utilise souvent.) Ensuite, il s'est lavé, habillé et il a quitté sa maison avec son parapluie pour acheter une baguette au magasin. Quand il est rentré chez lui il s'est rendu compte qu'il avait oublié de fermer sa porte - elle était entrouverte. Ça l'a énervé mais il s'est calmé rapidement parce qu'il ne possédait rien de précieux et surtout, ça peut arriver à tout le monde! Cependant quand il a ouvert la porte à deux battants, il a vu un loup roux dans sa cuisine mettant son nez dans le four ! Le grand-père n'a pas su comment s'y prendre mais il a dû faire quelquechose. Mais qu'est-ce qu'il a pu faire ? Par pur hasard il a trouvé une scie sous une armoire à chaussures. La scie était vraiment aiguisée et dans son inquiétude le grand-père s'est coupé le pouce. Néanmoins, il a jetté la scie vers le loup enragé au bon moment et il l'a décapité sur place. Le loup a poussé un grand cri effrayant de sa bouche mais en un instant il s'est tu - il était mort.

Alors, ainsi mon grand-père est devenu un bourreau qui a remplacé la hache par la scie.

Après, il est resté là avec le loup mort et ça lui a mis la puce à l'oreille. Il l'a dépouillé de sa peau parce qu'une idée géniale lui est venue à l'esprit: fabriquer une fourrure avec son poil pour se réchauffer ! Il a parlé au loup mort: « Toi bête, tu n'a pas voulu étrangler ma mule?! » Hélas ! Lorsqu'il s'est rendu compte qu'il n'avait pas encore jetté un coup d'œil sur Juliette pour voir si elle était vivante, il est entré en courant dans l'étable où il a vu quelque chose d'horrible : Sa mule bien-aimée était couchée dans son propre sang tuée depuis longtemps par le loup. Il était trop tard... Le grand-père s'est mis à pleurer et il a donné le dernier bisou sur la joue de Juliette. Après, il l'a enterrée dans son jardin. Durant ce temps, il a fait passer la fugue de Johann Sebastian Bach qu'il aime mais pas autant que sa Juliette. C'était de belles funérailles.

Néanmoins, cette triste nouvelle a entraîné des devoirs administratifs. (La France est le pays de la bureaucratie depuis toujours.) Le grand-père a été obligé d'aller au bureau du département pour déclarer la perte d'un animal domestique pour éviter toutes sortes de problèmes. Lorsqu'il s'est promené dans les rues de la préfecture, il a remarqué une affiche sur laquelle il a lu : « Dix mille francs pour celui qui réussira à tuer le loup roux qui dévore les animaux domestiques du département. » « Quoi ? » le grand-père s'est exclamé. « Mais cet argent est pour moi ! C'est moi qui ai déjà tué ce loup-là. » Tout de suite il a couru au bureau où il a annoncé la mort de sa mule et montré sa fourrure de loup. Quelques jours après les officiers ont visité sa maison et notre grand-père a gagné dix mille francs qu'il a dépensé dans un nouveau pyjama, une nouvelle maison et quelques mois plus tard, il s'est marié avec ma grand-mère.

Le suspense nous a tenu en haleine au fur et à mesure de la narration de mon grand-père. Dites moi, tout le monde n'a pas un grand-père comme le mien. Aujourd'hui il est très vieux, il a beaucoup de rides et il est presque sourd mais on l'admira toujours pour son courage et ses aventures!

9.3 Cílové skupiny a způsob testování

Ve své práci jsem pozornost upřela na dvě cílové skupiny, anglofonní a české mluvčí. Kontakt s anglofonními mluvčími během mého studijného pobytu ve Francii mi umožnil získat celkem 20 nahrávek. Kritériem byla skupina studentů bakalářského studia. U 20 nahrávaných českých mluvčích bylo kritérium užší, a to status studenta bakalářského francouzského oboru domovské Univerzity Palackého v Olomouci. To znamená, že cílem této práce bylo také zjistit úroveň francouzské výslovnosti výše specifikovaných českých mluvčích jakožto potenciálních budoucích fonetických osobností. Celkový počet testovaných osob byl tedy 40. Dále byla pořízena nahrávka francouzského rodilého mluvčího pro účely porovnání chybné výslovnosti s výslovností správnou.

Samotné nahrávání probíhalo takovým způsobem, aby se testovaná osoba setkala při nahrávání s textem vůbec poprvé a aby tak neměla příležitost dopředu uměle zdokonalovat svou výslovnost. Testovaný mluvčí je pouze upozorněn na to, že se výzkum týká fonetiky, ale s bližší specifikací vybraných hlásek není obeznámen.

Každá nahrávaná osoba podepsala písemný souhlas umožňující další zacházení s nahrávkou pro účely tohoto výzkumu.

9.4 Analýza zvukového materiálu

Zpracování 50 slov u 40 mluvčích představuje jinými slovy celkem 2000 dat k analýze. Nahrávky mají v průměru 7 minut, to znamená, že byl pořízen zvukový materiál v délce necelých 5 hodin. Pečlivá sluchová analýza byla zaznamenána do tabulek podle 3 kritérií: správně vysloveno/ vysloveno jako jiný foném z dvojice či trojice slov/ jiný foném.

9.5 Využití výsledného materiálu pro pedagogické účely

Výhodou této bakalářské práce je možnost jejího pedagogického využití, zejména na vysokých školách oboru Francouzská filologie v předmětu Fonetika a fonologie. S odkazem na podkapitolu o korektivní fonetice bude možné nashromážděný zvukový materiál využít jako kombinaci metody náslechu modelů (akustický přístup) a metody fonologických dvojic. (Fenclová 2003, 29) Nejednalo by se však o modely správné výslovnosti u rodilých mluvčích, ale naopak o modely více či méně chybné výslovnosti, které by sloužily k nácviku sluchové citlivosti u studentů. Úkolem studentů by pak bylo rozeznat, které slova byla vzhledem k fonémům [i], [y], [u] vyslovena správně a která naopak chybně. Zároveň by se pracovalo metodou komparativní, totiž metodou fonologických opozic, na nichž je postavena tato práce. Pro kontrolu studentů by sloužilo 40 zpracovaných analýz, které tvoří praktický materiál této práce. Taková metoda by nemohla být ze své podstaty hodnocena příliš striktně, sluchové schopnosti se mohou velmi lišit. Cílem takové metody by však byl nácvik větší citlivosti na dané fonémy a zaznamenávání chyb zejména v případě českých mluvčích, s jejichž dobrými a špatnými výslovnostními návyky se mohou studenti českých univerzit identifikovat.

10 Analýzy českých mluvčích

Tato kapitola obsahuje analýzy zkoumané oblasti výslovnosti u 20 českých mluvčích.

Český mluvčí 1												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit		y		lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout		y	
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
14	1	0		19	1	0	0		14	1	0	

Tabulka 4 – Český mluvčí 1

Český mluvčí 2

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue			i					
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
14	0	1		19	0	1	0		15	0	0	

Tabulka 5 – Český mluvčí 2

Český mluvčí 3												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz		y		rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	14	1	0		20	0	0	0		15	0	0

Tabulka 6 – Český mluvčí 3

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux		y	
lit	i			lu	y				loup		y	
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou		y	
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau		y	
				jus		u			joue		y	
				tu	y				tout		y	
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd		y	
	14	0	1		18	2	0	0		8	7	0

Tabulka 7 – Český mluvčí 4

Český mluvčí 5												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moûle	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	14	0	1		19	1	0	0		15	0	0

Tabulka 8 – Český mluvčí 5

Český mluvčí 6												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû			i		doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su			i		sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur				jiný foném				
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue		y	
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr				jiný foném	sourd	u		
	14	0	1		12	2	2	4		14	1	0

Tabulka 9 – Český mluvčí 6

Český mluvčí 7												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr		u			sourd	u		
14	0	1		16	4	0	0		15	0	0	

Tabulka 10 – Český mluvčí 7

Český mluvčí 8

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur		u			pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau		u			bourreau		y	
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd		y	
14	0		1	13	7	0		0	13		2	0

Tabulka 11 – Český mluvčí 8

Český mluvčí 9

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu				jiný foném	vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur				jiný foném				
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr				jiný foném	sourd	u		
14				12				15				
0				4				0				
1				0				0				

Tabulka 12 – Český mluvčí 9

Český mluvčí 10												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue			jiný foném
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
13	1	1		18	2	0	0		14	0	1	

Tabulka 13 – Český mluvčí 10

Český mluvčí 11

[j] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux		y	
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous		y	
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur		u			pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule		y	
pie			jiný foném	pu				jiný foném	pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus	y							
ride	i			rude				jiný foném				
				bureau		u			bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu		u			tout		y	
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	14	0	1		9	9	0	2		11	4	0

Tabulka 14 – Český mluvčí 11

Český mluvčí 12

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr		u			sourd	u		
13	1	1		17	2	0	1		15	0	0	

Tabulka 15 – Český mluvčí 12

Český mluvčí 13												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus		u						
ride	i			rude	y							
				bureau		u			bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu		u			tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr		u			sourd	u		
	14	0	1		7	13	0	0		15	0	0

Tabulka 16 – Český mluvčí 13

Český mluvčí 14												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû				jiný foném	doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	14	1	0		18	0	0	2		15	0	0

Tabulka 17 – Český mluvčí 14

Český mluvčí 15

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus		u						
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau		y	
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd		y	
14	0		1	18	2	0		0	13		2	0

Tabulka 18 – Český mluvčí 15

Český mluvčí 16

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur		u			pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr		u			sourd	u		
13	1	1		18	2	0	0		15	0	0	

Tabulka 19 – Český mluvčí 16

Český mluvčí 17

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire			jiný foném	dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
14				20				15				
0				0				0				
1				0				0				

Tabulka 20 – Český mluvčí 17

Český mluvčí 18

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix			jiný foném	dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu			i		vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz		y		rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou			jiný foném
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd	u		
12				16				14				
		2	1			2	1	1			0	1

Tabulka 21 – Český mluvčí 18

Český mluvčí 19												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux			jiný foném
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu				jiný foném	vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille			jiný foném	mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse		y		puce		u			pouce	u		
cri	i			cru			i					
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue	y							
plie		y		plus	nevysloveno							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue			jiný foném
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur				jiný foném	four	u		
				sûr	y				sourd		y	
10	3	2		13	2	1	3		13	1	2	

Tabulka 22 – Český mluvčí 19

Český mluvčí 20

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit		y		lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz		y		rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse		y		puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue		y		fugue				jiný foném				
plie		y		plus			i					
ride			jiný foném	rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue			jiný foném
				tu	y				tout			jiný foném
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
8	5	2		18	0	1	1		13	0	2	

Tabulka 23 – Český mluvčí 20

11 Analýzy anglofonních mluvčích

Tato kapitola je cele věnována analýze zkoumané výslovnosti u 20 anglofonních mluvčích.

Anglofonní mluvčí 1												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su		u			sous		y	
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur		u			pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule		y	
pie			jiný foném	pu	y				pou		y	
pisse	i			puce	y				pouce		y	
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie			jiný foném	plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau		u			bourreau			jiný foném
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	13	0	2		13	7	0	0		10	4	1

Tabulka 24 – Anglofonní mluvčí 1

Anglofonní mluvčí 2												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous		y	
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire			jiný foném	dur		u						
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout		y	
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd			jiný foném
	14	0	1		10	8	0	2		11	2	2

Tabulka 25 – Anglofonní mluvčí 2

Anglofonní mluvčí 3												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux		y	
lit	i			lu				jiný foném	loup		y	
ni	i			nu	y				nous		y	
scie	i			su	y				sous			jiný foném
vie	i			vu	y				vous		y	
pire			jiný foném	pur				jiný foném	pour			jiný foném
riz	i			rue	y				roux		y	
mille	i			mule	y				moule		y	
pie	i			pu	y				pou		y	
pisse	i			puce	y				pouce		y	
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie			jiný foném	plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau		y	
				jus	y				joue		y	
				tu	y				tout		y	
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr				jiný foném	sourd			jiný foném
13	0	2		16	0	0	4		0	11	4	

Tabulka 26 – Anglofonní mluvčí 3

Anglofonní mluvčí 4

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous		y	
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire			jiný foném	dur		u						
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
14	0	1		18	1	0	1		14	1	0	

Tabulka 27 – Anglofonní mluvčí 4

Anglofonní mluvčí 5												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule	y				moûle	u		
pie			jiný foném	pu				jiný foném	pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire	i			dur		u						
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus		u						
ride	i			rude		u						
				bureau		u			bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur				jiný foném	four	u		
				sûr		u			sourd	u		
14	0	1		5	12	0	3		15	0	0	

Tabulka 28 – Anglofonní mluvčí 5

Anglofonní mluvčí 6

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup		y	
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu		u			pou		y	
pisse	i			puce	y				pouce		y	
cri	i			cru		u						
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau			jiný foném
				jus	y				joue			jiný foném
				tu	y				tout		y	
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd	u		
14	0	1		15	3	0	2		8	4	3	

Tabulka 29 – Anglofonní mluvčí 6

Anglofonní mluvčí 7												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur		u			pour			jiný foném
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou			jiný foném
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur		u						
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau		u			bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout		y	
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd			jiný foném
	15	0	0		15	4	0	1		10	1	4

Tabulka 30 – Anglofonní mluvčí 7

Anglofonní mluvčí 8

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu		u			tout	u		
				fur	y				four			jiný foném
				sûr	y				sourd	u		
	14	0	1		16	4	0	0		14	0	1

Tabulka 31 – Anglofonní mluvčí 8

Anglofonní mluvčí 9												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux		y	
lit	i			lu	y				loup		y	
ni	i			nu	y				nous		y	
scie	i			su	y				sous		y	
vie	i			vu	y				vous		y	
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux		y	
mille	i			mule	y				moule		y	
pie			jiný foném	pu	y				pou			jiný foném
pisse	i			puce	y				pouce		y	
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau		u			bourreau	u		
				jus	y				joue		y	
				tu	y				tout	u		
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd	u		
	14	0	1		18	1	0	1		4	9	2

Tabulka 32 – Anglofonní mluvčí 9

Anglofonní mluvčí 10

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur		u			pour			jiný foném
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau				jiný foném	bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur		u			four			jiný foném
				sûr	y				sourd	u		
14	0	1		12	7	0	1		13	0	2	

Tabulka 33 – Anglofonní mluvčí 10

Anglofonní mluvčí 11

[i] 15x REÁLNÁ VERZE				[y] 20x REÁLNÁ VERZE					[u] 15x REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit			jiný foném	lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie			jiný foném	su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur		u			pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire	i			dur				jiný foném				
figue			jiný foném	fugue		u						
plie	i			plus		u						
ride	i			rude		u						
				bureau	y				bourreau			jiný foném
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur		u			four			jiný foném
				sûr				jiný foném	sourd	u		
11	0		4	2	16	0		2	13	0		2

Tabulka 34 – Anglofonní mluvčí 11

Anglofonní mluvčí 12

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire			jiný foném	pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	13	0	2		19	1	0	0		15	0	0

Tabulka 35 – Anglofonní mluvčí 12

Anglofonní mluvčí 13												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous			jiný foném
pire			jiný foném	pur	y				pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule		u			moule			jiný foném
pie			jiný foném	pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire			jiný foném	dur		u						
figue	i			fugue				jiný foném				
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau	y				bourreau			jiný foném
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd			jiný foném
	12	0	3		5	13	0	2		10	0	5

Tabulka 36 – Anglofonní mluvčí 13

Anglofonní mluvčí 14

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire	i			pur		u			pour			jiný foném
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie			jiný foném	pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire			jiný foném	dur				jiný foném				
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus		u						
ride	i			rude		u						
				bureau		u			bourreau		y	
				jus				jiný foném	joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr					sourd			jiný foném
	13	0	2		2	15	0	3		11	1	3

Tabulka 37 – Anglofonní mluvčí 14

Anglofonní mluvčí 15

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux		y	
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous		y	
scie	i			su		u			sous	u		
vie	i			vu		u			vous	u		
pire			jiný foném	pur		u			pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie			jiný foném	pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire			jiný foném	dur		u						
figue	i			fugue		u						
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau		u			bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout		y	
				fur		u			four	u		
				sûr		u			sourd	u		
12	0	3		2	18	0	0		12	3	0	

Tabulka 38 – Anglofonní mluvčí 15

Anglofonní mluvčí 16												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE			[u] 15x	REÁLNÁ VERZE			
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû				jiný foném	doux	u		
lit	i			lu		u			loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie	i			su				jiný foném	sous	u		
vie	i			vu		u			vous		y	
pire	i			pur		u			pour			jiný foném
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule				jiný foném	moule	u		
pie			jiný foném	pu	y				pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru		u						
dire			jiný foném	dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau	y				bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu		u			tout	u		
				fur		u			four	u		
				sûr	y				sourd	u		
13	0	2		7	10	0	3		13	1	1	

Tabulka 39 – Anglofonní mluvčí 16

Anglofonní mluvčí 17

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû		u			doux	u		
lit			jiný foném	lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous	u		
scie			jiný foném	su	y				sous	u		
vie	i			vu		u			vous		y	
pire			jiný foném	pur		u			pour	u		
riz			jiný foném	rue	y				roux	u		
mille	i			mule		u			moule	u		
pie	i			pu		u			pou	u		
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri			jiný foném	cru		u						
dire			jiný foném	dur		u						
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude		u						
				bureau	y				bourreau			jiný foném
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout		y	
				fur				jiný foném	four			jiný foném
				sûr	y				sourd	u		
	9	0	6		8	11	0	1		11	2	2

Tabulka 40 – Anglofonní mluvčí 17

Anglofonní mluvčí 18												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus	y				joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	15	0	0		20	0	0	0		15	0	0

Tabulka 41 – Anglofonní mluvčí 18

Anglofonní mluvčí 19

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu		u			nous		y	
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous		y	
pire	i			pur				jiný foném	pour	u		
riz	i			rue		u			roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou		y	
pisse	i			puce		u			pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur	y							
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu				jiný foném	tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr	y				sourd	u		
	15	0	0		14	4	0	2		12	3	0

Tabulka 42 – Anglofonní mluvčí 19

Anglofonní mluvčí 20

[i] 15x				[y] 20x				[u] 15x				
REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				REÁLNÁ VERZE				
SLOVO	správně [i]	[y]	jiný foném	SLOVO	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	SLOVO	správně [u]	[y]	jiný foném
dix	i			dû	y				doux	u		
lit	i			lu	y				loup	u		
ni	i			nu	y				nous	u		
scie	i			su	y				sous	u		
vie	i			vu	y				vous	u		
pire	i			pur	y				pour	u		
riz	i			rue	y				roux	u		
mille	i			mule	y				moule	u		
pie	i			pu	y				pou	u		
pisse	i			puce	y				pouce	u		
cri	i			cru	y							
dire	i			dur		u						
figue	i			fugue	y							
plie	i			plus	y							
ride	i			rude	y							
				bureau	y				bourreau	u		
				jus		u			joue	u		
				tu	y				tout	u		
				fur	y				four	u		
				sûr				jiný foném	sourd	u		
15	0	0		17	2	0	1		15	0	0	

Tabulka 43 – Anglofonní mluvčí 20

12 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Cílem závěrečné kapitoly je shrnout a utřídit výsledky výzkumu s ohledem na obě skupiny mluvčích. Samostatné kapitoly se zaměří na následující oblasti: popis obecných výsledků, srovnání četnosti správně vyslovených samohlásek, shrnutí nejúspěšnějších a nejméně úspěšných mluvčích z obou skupin také pro pedagogické účely, problematické záměny fonémů a na závěr shrnutí výsledků s ohledem na předchozí hypotézu.

12.1 Obecné výsledky výzkumu

Obecné výsledky výzkumu shrnují tabulky níže. Z 1000 dat čeští mluvčí vyslovili správně 86,5 % slov, nesprávně 13,8 % slov. Anglofonní mluvčí vyslovili z 1000 dat správně 72,7 %, nesprávně 27,3 %. Lze tedy konstatovat, že čeští mluvčí byli s ohledem na celkové výsledky úspěšnější, a to o 13,8 %. Procentuální výsledky zaznamenávají grafy pod tabulkami.

Čeští mluvčí												
[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
MLUVČÍ	správně [i]	[y]	jiný foném	MLUVČÍ	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	MLUVČÍ	správně [u]	[y]	jiný foném
1	14	1	0	1	19	1	0	0	1	14	1	0
2	14	0	1	2	19	0	1	0	2	15	0	0
3	14	1	0	3	20	0	0	0	3	15	0	0
4	14	0	1	4	18	2	0	0	4	8	7	0
5	14	0	1	5	19	1	0	0	5	15	0	0
6	14	0	1	6	12	2	2	4	6	14	1	0
7	14	0	1	7	16	4	0	0	7	15	0	0
8	14	0	1	8	13	7	0	0	8	13	2	0
9	14	0	1	9	12	4	0	4	9	15	0	0
10	13	1	1	10	18	2	0	0	10	14	0	1
11	14	0	1	11	9	9	0	2	11	11	4	0
12	13	1	1	12	17	2	0	1	12	15	0	0
13	14	0	1	13	7	13	0	0	13	15	0	0
14	14	1	0	14	18	0	0	2	14	15	0	0
15	14	0	1	15	18	2	0	0	15	13	2	0
16	12	1	1	16	18	2	0	0	16	15	0	0
17	14	0	1	17	20	0	0	0	17	15	0	0
18	13	2	1	18	16	2	1	1	18	14	0	1
19	10	3	2	19	13	2	1	3	19	13	1	2
20	8	5	2	20	18	0	1	1	20	13	0	2
	265	16	19		320	55	6	18		277	18	6

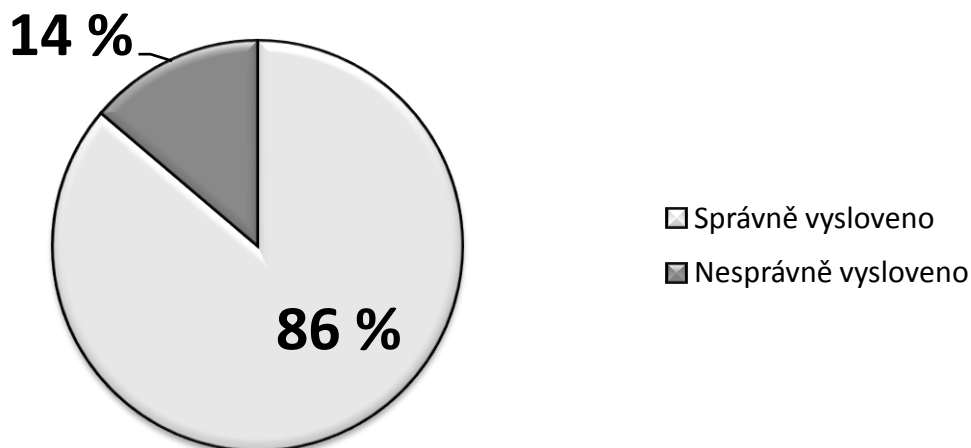
Tabulka 44 – Kompletní výsledky českých mluvčích

Anglofonní mluvčí

[i] 15x	REÁLNÁ VERZE			[y] 20x	REÁLNÁ VERZE				[u] 15x	REÁLNÁ VERZE		
MLUVČÍ	správně [i]	[y]	jiný foném	MLUVČÍ	správně [y]	[u]	[i]	jiný foném	MLUVČÍ	správně [u]	[y]	jiný foném
1	13	0	2	1	13	7	0	0	1	10	4	1
2	14	0	1	2	10	8	0	2	2	11	2	2
3	13	0	2	3	16	0	0	4	3	0	11	4
4	14	0	1	4	18	1	0	1	4	14	1	0
5	14	0	1	5	5	12	0	3	5	15	0	0
6	14	0	1	6	15	3	0	2	6	8	4	3
7	15	0	0	7	15	4	0	1	7	10	1	4
8	14	0	1	8	16	4	0	0	8	14	0	1
9	14	0	1	9	18	1	0	1	9	4	9	2
10	14	0	1	10	12	7	0	1	10	13	0	2
11	11	0	4	11	2	16	0	2	11	13	0	2
12	13	0	2	12	19	1	0	0	12	15	0	0
13	12	0	3	13	5	13	0	2	13	10	0	5
14	13	0	2	14	2	15	0	3	14	11	1	3
15	12	0	3	15	2	18	0	0	15	12	3	0
16	13	0	2	16	7	10	0	3	16	13	1	1
17	9	0	6	17	8	11	0	1	17	11	2	2
18	15	0	0	18	20	0	0	0	18	15	0	0
19	15	0	0	19	14	4	0	2	19	12	3	0
20	15	0	0	20	17	2	0	1	20	15	0	0
267	0	33		234	137	0	29		226	42	32	

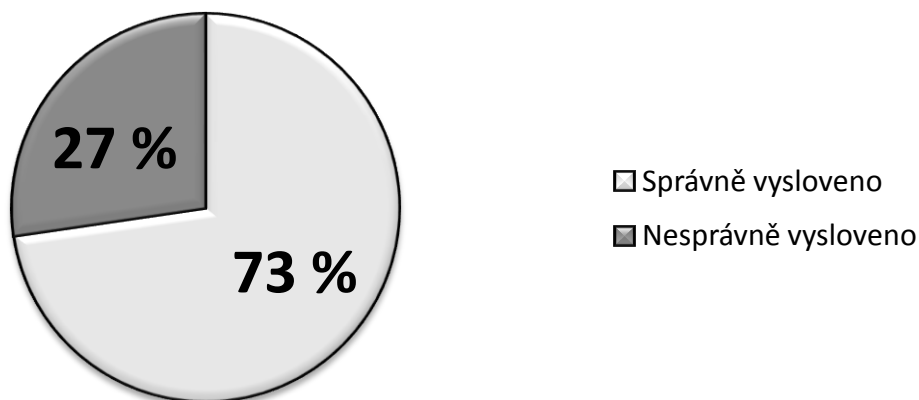
Tabulka 45 – Kompletní výsledky anglofonních mluvčích

Čeští mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek

Graf 1 – Čeští mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek

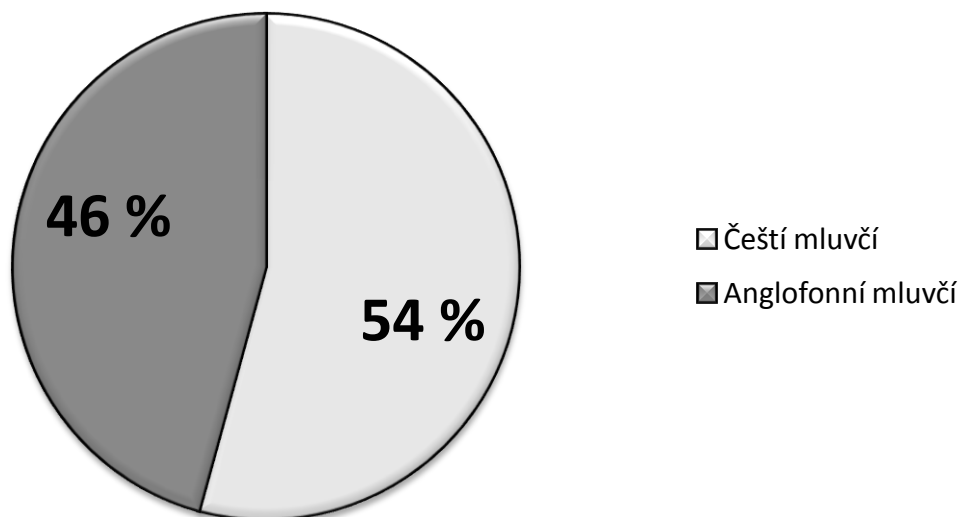
Anglofonní mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek

Graf 2 – Anglofonní mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek

Pokud ovšem zhodnotíme pouze poměr počtu správně vyslovených samohlásek u obou skupin, graf bude vypadat jinak a rozdíl mezi českými a anglofonními mluvčími bude méně markantní, jelikož v takovémto srovnání činí 8 %. Nicméně ani takové porovnání hodnot nemění nic na výsledku, že čeští mluvčí si vedli celkově lépe než mluvčí anglofonní.

Celkový počet správně vyslovených samohlásek

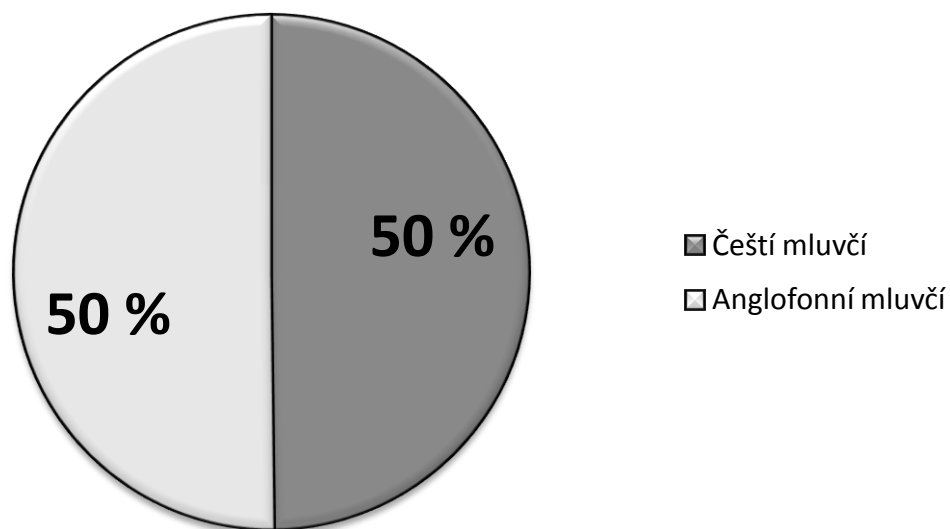

Graf 3 – Celkový počet správně vyslovených samohlásek

12.2 Srovnání četnosti správně vyslovených samohlásek

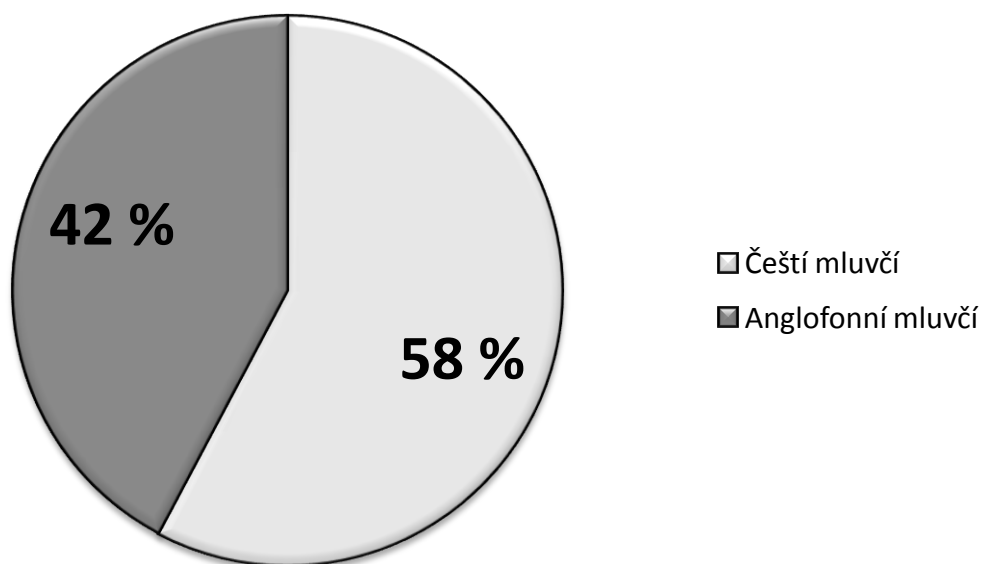
Pokud bychom se měli podívat podrobněji na výsledky vyplývající ze správné výslovnosti jednotlivých fonémů, lze je shrnout následovně: ani u jednoho fonému neměla skupina anglofonních mluvčích ve své výslovnosti lepší výsledky než skupina mluvčích českých. Jedině foném [i] neprokázal anglofonní skupinu mluvčích méně úspěšnou. Bylo dosaženo naprosto vyrovnaného poměru 50 % ku 50 %. Poměr četnosti správné výslovnosti fonému [y] ukazuje na české mluvčí jako na úspěšnější skupinu s výsledkem 58 % ku 42 % na straně anglofonních mluvčích. Poměr správné výslovnosti samohlásky [u] je menší, ale zůstává také výrazným. Čeští mluvčí vyslovovali samohlásku [u] častěji správně, a to v poměru 55 % ku 45 % na straně mluvčích anglofonních. Tyto výsledky názorně dokumentují následující grafy.

Poměr četnosti správné výslovnosti [i]

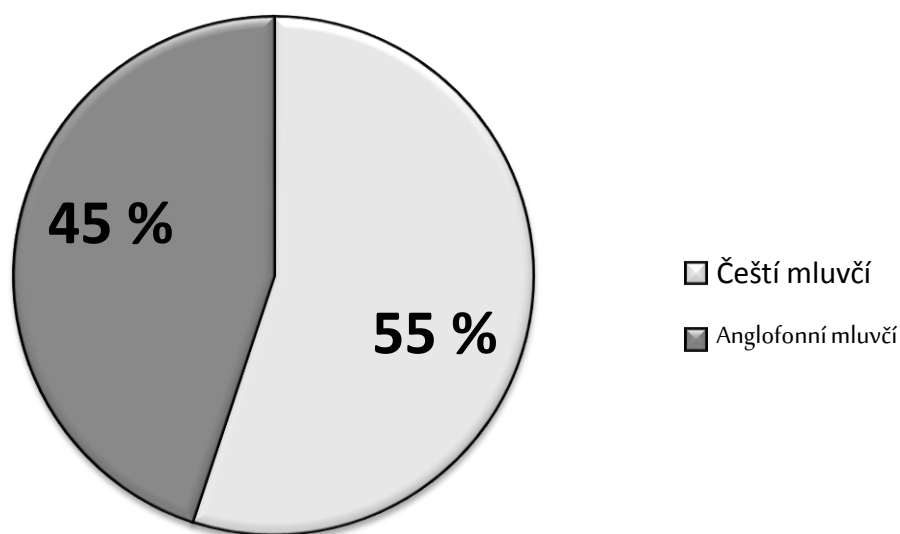
Graf 4 – Poměr četnosti správné výslovnosti [i]

Poměr četnosti správné výslovnosti [y]

Graf 5 – Poměr četnosti správné výslovnosti [y]

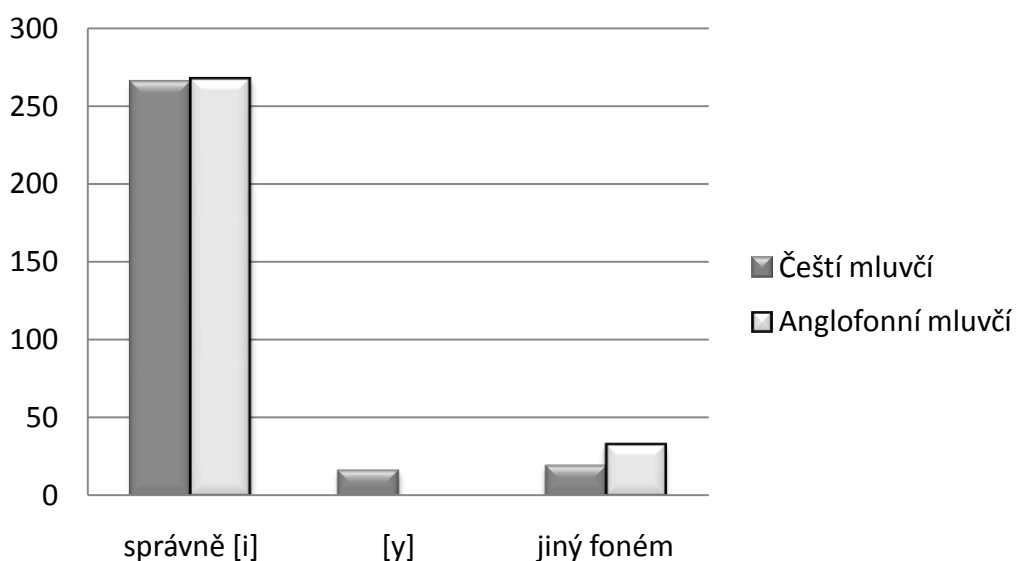
Poměr četnosti správné výslovnosti [u]

Graf 6 – Poměr četnosti správné výslovnosti [u]

Zajímavější a detailnější výsledky však mohou poskytnout grafy, které zaznamenávají, v kolika případech byla samohláska vyslovena správně, v kolika případech došlo k záměně za jiný konkrétní foném a v kolika případech byla samohláska vyslovena neurčitě či se jednalo o foném, který není předmětem tohoto výzkumu.

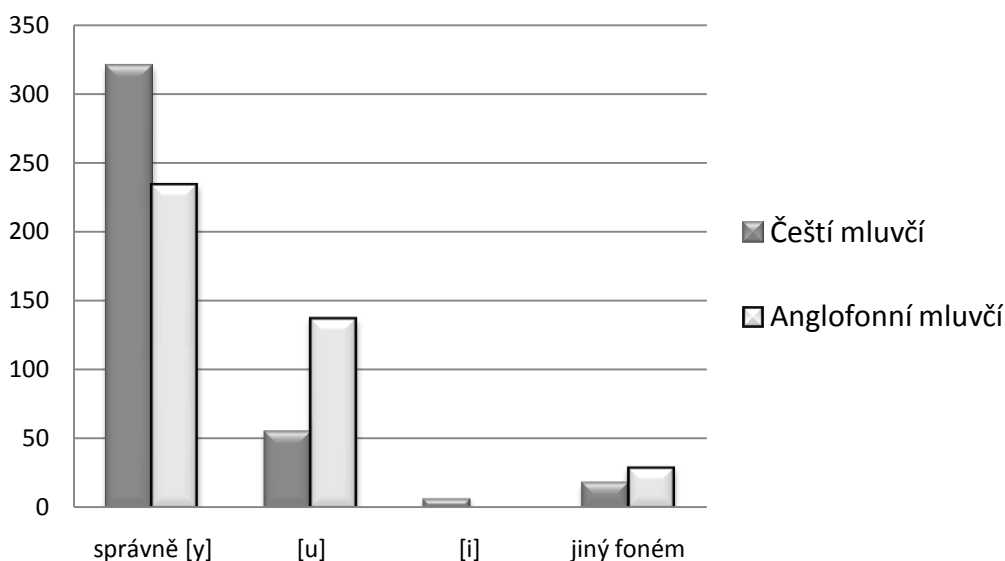
Výslovnost samohlásky [i]

Graf 7 – Výslovnost samohlásky [i]

Tento graf zachycuje výslovnost samohlásky [y]. Českými mluvčími byla vyslovena správně v 265 případech, anglofonními mluvčími v 267 případech. Foném [i] je potenciálně zaměnitelný za foném [y] kvůli společné vlastnosti přední samohlásky. K takové záměně došlo pouze v případě českých mluvčích, a to v 16 případech. Jako jiný foném byla samohlásky [y] zaznamenána v 19 případech u mluvčích českých a 33 případech u mluvčích anglofonních.

Výslovnost samohlásky [y]

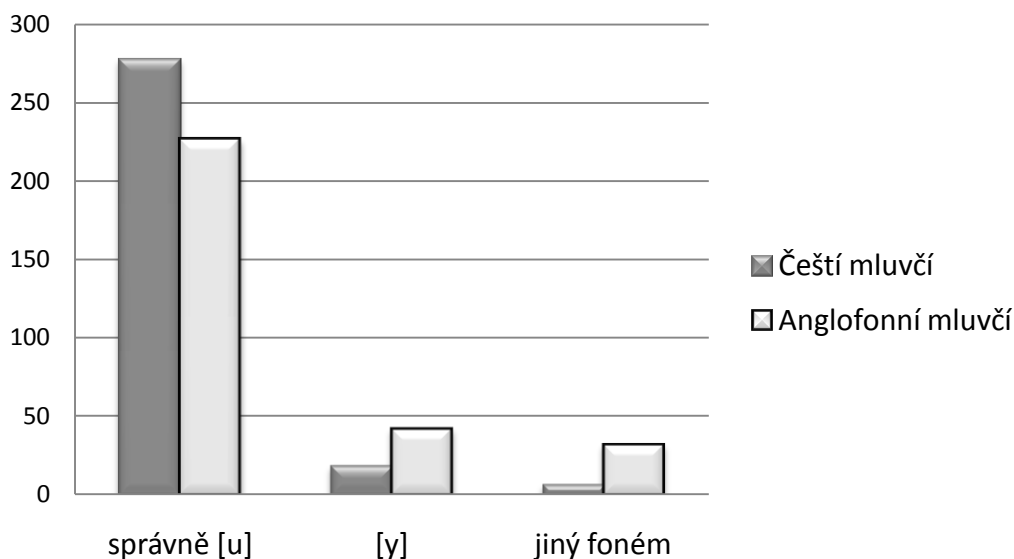

Graf 8 – Výslovnost samohlásky [y]

Graf Výslovnost samohlásky [y] zachycuje více dat. Bere v potaz dvě varianty záměny výslovnosti samohlásky [y], a to za samohlásku [i] nebo [u]. Samohlásky [u] je zaměnitelná za [y] tím, že se jedná v obou případech o samohlásku labializovanou, samohlásky [i] je zaměnitelná za [y] tím, že jde v obou případech o samohlásku přední. Jestliže zhodnotíme konkrétní výsledky, českými mluvčími byla samohlásky [y] vyslovena správně 320krát. Anglofonními mluvčími byla samohlásky [y] vyslovena správně 234krát. Zde už vidíme výrazný rozdíl v úspěšnosti.

Dále čeští mluvčí zaměnili samohlásky [y] za [u] 55krát, kdežto u anglofonních mluvčích tomu bylo 137krát. Za samohlásky [i] byla původní samohlásky [y] zaměněna u českých mluvčích v 16 případech, u anglofonních mluvčích k této záměně nedošlo ani v jednom případě. Jako zcela jiný foném byla samohlásky [y] vyslovena u českých mluvčích 18krát, u anglofonních mluvčích 29krát.

Výslovnost samohlásky [u]

Graf 9 – Výslovnost samohlásky [u]

Třetí zkoumaná samohláska [u] byla českými mluvčími správně vyslovena v 277 případech, anglofonními mluvčími v 226 případech. Za samohlásku [y] mohla být zaměněna kvůli své charakteristické vlastnosti labializace. K takovéto záměně došlo u českých mluvčích 18krát, u anglofonních 42krát. Jako zcela jiný foném byla samohláska [u] vyslovena u českých mluvčích 6krát, u anglofonních 32krát.

Za zmínku také stojí přesný počet a typ dat, která byla zkoumána. Jak u skupiny anglofonních, tak i u skupiny českých mluvčích bylo zkoumáno 1000 dat, které tvořilo 300 konkrétních realizací slova, ve kterém se vyskytuje foném [i], 300 konkrétních realizací slova, ve kterém se vyskytuje foném [u], ale 400 konkrétních realizací slova, ve kterém se vyskytuje foném [y]. Fonému [y] byla věnována větší pozornost, jelikož je poměrně lehce zaměnitelný za oba sousední fonémy [i] a [u]. Jeho počet se také zvýšil kvůli zastoupení minimálních párů, které se pohybovaly na hranicích dvou fonémů. Za dvojici minimálního páru lze považovat slova *cri – cru*, kde jsou v kontrastu fonémy [i] a [y], nebo minimální dvojici slov *fur – four*, kde jsou kontrastními fonémy [y] a [u]. Protože foném [y] je svými vlastnostmi takřka přechodným fonémem mezi [i] a [u], počet zkoumaných slov, ve kterých se [y] vyskytuje, se automaticky zvýšil.

12.3 Hodnocení nejúspěšnějších a nejméně úspěšných mluvčích

Z obou cílových skupin mluvčích je vhodné najít nejúspěšnější a nejméně úspěšné jedince, nejen pro účely tohoto výzkumu, ale také pro pozdější případné účely pedagogické, tedy pro případnou demonstraci výslovnosti velmi zdařilé nebo naopak nezdařilé.

Ve skupině českých mluvčích byli nejméně úspěšnými mluvčí 3 a 17 s celkovým počtem 49 správně vyslovených fonémů, tedy s 1 chybou. Naopak nejméně úspěšným mluvčím byl mluvčí 11 s celkovým počtem 34 správně vyslovených fonémů, tedy s počtem chyb rovnajícím se 16.

Ve skupině anglofonních mluvčích se mezi nejméně úspěšnější řadí mluvčí s číslem 18 s celkovým počtem 50 správně vyslovených fonémů. Protože tento mluvčí nemá na svém kontě ani jednu chybu, je jeho nahrávka i v rámci celého výzkumu ukázkovou, navzdory tomu, že se nejedná o rodinného mluvčího. Je příkladem toho, že ideál věrného napodobení výslovnosti cizího jazyka není nedosažitelný.

Nicméně mezi anglofonními mluvčími se vyskytují také ukázky mluvčích jednoznačně nejméně úspěšných v rámci celého výzkumu. Jedná se o mluvčí 11, 14 a 15 s nejhorším výsledkem 26 správně vyslovených fonémů. Počet chyb se v takovém případě rovná 24. Tyto nahrávky mohou být bez nadsázky také použity k didaktickým účelům spíše pro ukázkou velmi špatné výslovnosti francouzského jazyka a ve většině případů i pro jisté povzbuzení pro mluvčí, pro které je přiblížení se normativní výslovnosti nesnadné.

Nejméně úspěšní mluvčí	
Čeští	3, 17
Anglofonní	18

Tabulka 46 – Nejméně úspěšní mluvčí

Nejméně úspěšní mluvčí	
Čeští	11
Anglofonní	11, 14, 15

Tabulka 47 – Nejméně úspěšní mluvčí

12.4 Problematické záměny fonémů

Nehledě na počet konkrétních realizací zkoumaných samohlásek, který čítal u fonému [i] 300 vzorků, u fonému [y] 400 realizací a u fonému [u] opět 300 vzorků, procentuální vyjádření záměn nám pomůže zorientovat se v tom, nakolik byly jednotlivé záměny problematické a zjistíme tak, že určitý druh záměn byl častější než jiný. Můžeme tak zodpovědět otázku, zda je častější tendencí zaměňovat foném [y] za [u], či opačně – [u] zaměňovat za [y].

Z výsledků lze pozorovat, že v obou skupinách mluvčích byla větší tendence zaměňovat foném [y] za [u]. U českých mluvčích by se tato tendence dala vyjádřit hodnotou 14 %, u anglofonních mluvčích 34 %. Opačná tendence zaměňovat foném [u] za [y] nastala u českých mluvčích v 6 % případů, kdežto u anglofonních v 14 % případů.

Dalším jevem, který stojí za zmínku, je tendence českých mluvčích vyslovovat foném [y] bez zaokrouhlení. Takový způsob výslovnosti se neblíží francouzskému [i], ve srovnání s ním je příliš otevřený. Tato specificky česká výslovnost fonému [y], kdy se mluvčí vyhýbá zaokrouhlování rtů, je přirovatelná v českém způsobu výslovnosti samohlásky [y] po tvrdých souhláskách, jako je například *dy, ty, ky, ry*,

atd. Takový nesprávný způsob výslovnosti francouzského [y] je zachycen u českých mluvčích v následujícím pořadí mluvčích: český mluvčí 9, 12, 18 a 19.

Naopak na straně anglofonních mluvčích byla častější problematická výslovnost fonému [i]. Často byl tento foném vysloven otevřeně. Příkladem je Anglofonní mluvčí 15, 16, 17 nebo 19.

Tyto obecnější nesprávné výslovnostní tendence, které byly zachyceny pozorováním, stručně shrnuje následující tabulka:

<i>Obecnější nesprávné tendence ve výslovnosti</i>		
TENDENCE	Nelabializovaný foném [y]	Otevřenost fonému [i]
SKUPINA MLUVČÍCH	Čeští mluvčí	Anglofonní mluvčí
VÝSKYT U MLUVČÍHO	9, 12, 18, 19	15, 16, 17, 19

Tabulka 48 – Obecnější nesprávné tendence ve výslovnosti

12.5 Potvrzení hypotézy

Na základě této kapitoly lze shrnout, že hypotéza předpovídající lepší výsledky na straně českých mluvčích, se potvrdila. Pro ucelenost uvádím znovu základní výsledky.

Z 1000 dat čeští mluvčí vyslovili správně 86,5 % slov, nesprávně 13,8 % slov. Anglofonní mluvčí vyslovili z 1000 dat správně 72,7 %, nesprávně 27,3 %. Lze tedy konstatovat, že čeští mluvčí byli s ohledem na celkové výsledky úspěšnější, a to o 13,8 %. Absolutně vyjádřený výsledek by vypadal následovně: čeští mluvčí vyslovili správně 862 slov, u anglofonních mluvčích to bylo 727 slov. Rozdíl mezi těmito dvěma čísly činí 135 slov. To je tedy počet slov, o jaký byli čeští mluvčí úspěšnější. Vzhledem k tomu, že se porovnávalo dvakrát 1000 dat, lze rozdíl 135 slov považovat za dostačující k tomu, aby se potvrdilo, že hypotéza byla správná.

13 Závěr

Celá práce měla za cíl zodpovědět na otázku, jaké dispozice mají čeští a anglofonní mluvčí vzhledem k normativní francouzské výslovnosti. Citlivost francouzských mluvčích na výslovnost vlastního jazyka u cizinců je fenoménem společensky důležitějším, než tomu bývá u jiných evropských jazyků. Mimo tento faktor ale může nedbalá výslovnost vést k neporozumění, protože tak může docházet k změně významu konkrétních slov.

Inventář francouzských fonémů byl pro účely této práce značně zúžen na problematiku francouzské samohlásky [i], [y], [u], které by se daly charakterizovat jako samohlásky zavřené. Tyto 3 fonémy byly zkoumány nejprve teoreticky v opozici k samohláskám českým a anglickým. Na základě teoretických poznatků o samohláskách 3 jazyků byla stanovena následující hypotéza: Čeští mluvčí mají v porovnání s anglofonními mluvčími větší předpoklady přiblížit se normativní francouzské výslovnosti. Tato hypotéza byla potvrzena na základě výzkumu zachycujícího 20 nahrávek českých a 20 nahrávek anglofonních mluvčích.

Každá nahrávka obsahovala 50 dat k analýze, přesněji 15 fonémů [i] a [u] a 20 fonémů [y]. Fonémy byly zvoleny tak, aby jejich vzájemnou záměnou došlo ke změně významu slova. Výsledkem výzkumu je celkem 40 podrobných analýz českých a anglofonních mluvčích. Analýzy zachycují správně vyslovené fonémy, konkrétní záměny fonémů za sousední fonémy či zcela jinou výslovnost fonému.

Cílem bakalářské práce bylo také praktické využití výzkumu pro pedagogické účely ve vyučování francouzské fonetiky a fonologie na vysokých školách. Výstupním materiálem je tedy 40 nahrávek s doprovodnými analýzami.

14 Résumé

Ce travail a pour objectif de trouver une réponse sur la question quelles sont les prédispositions des locuteurs tchèques et anglophones en ce qui concerne la prononciation française normative. Les Français considèrent la manière de la prononciation de leur langue maternelle comme extrêmement importante en jugeant les capacités linguistiques des locuteurs étrangers. De plus, la prononciation mauvaise entraîne les problèmes de compréhension parce que le sens des mots peut se modifier à cause de ce phénomène.

Les phonèmes français choisis pour ce travail ne sont pas nombreux, ce ne sont que les voyelles fermées [i], [y], [u]. Ces 3 phonèmes sont examinés d'une manière théorique en opposition et comparaison des phonèmes tchèques et anglais. L'hypothèse formulée sur la base de la connaissance théorique est celle-ci : Les locuteurs tchèques sont prédisposés à avoir meilleure façon de la prononciation des voyelles françaises choisies en comparaison avec le groupe des locuteurs anglophones. Les Tchèques ont plus d'avantages objectifs pour s'approcher à la prononciation française normative. Cette hypothèse est confirmée en vertu de la recherche qui peut se servir des 20 enregistrements des locuteurs tchèques et 20 enregistrements des locuteurs anglophones.

Chaque enregistrement contient 50 données qui sont analysées. Plus précisément, les analyses montrent 15 mots contenant le phonème [i], 15 mots contenant le phonème [u] et 20 mots mots contenant le phonème [y]. Les mots sont choisis selon le critère suivant : Le sens du mot est changé si on remplace le phonème correct par un phonème voisin. Ce travail aboutit aux 40 analyses détaillées des locuteurs tchèques et anglophones. Les analyses donnent les informations sur les réalisations de phonèmes : les réalisations correctes, les phonèmes confondus avec les phonèmes voisins ou la forme absolument différentes.

Le but de ce travail est aussi l'usage pratique avec la fonction pédagogique pour l'enseignement de la phonétique française et la phonologie de niveau universitaire.

Les derniers chapitres affirment l'hypothèse avec les résultats suivants : Les locuteurs tchèques ont réussi en 86,2 % des mots, les locuteurs anglophones ont réussi en 72,7 % des cas. La recherche est concentrée sur la petite partie des phonèmes français et un projet analogique concentré sur les phonèmes différents pourrait apporter de nouveaux résultats surprenants. Le traitement du matériel peut servir comme une source d'inspiration pour un autre travail qui examinerait les autres phonèmes français ou l'inventaire complet en fonction de la prononciation des locuteurs tchèques en comparaison avec les locuteurs anglophones, éventuellement avec les locuteurs d'un autre langue étrangère.

15 Seznam obrázků, tabulek a grafů

15.1 Obrázky

Obrázek 1 - francouzské samohlásky [i], [y] a [u] v kontextu vokálního systému francouzského jazyka (Dohalská 2006, 73).....	10
Obrázek 2 - Výše francouzská samohláska [i], níže srovnání artikulace českého a francouzského [i] (Dohalská 2006, 78).....	11
Obrázek 3 - Artikulace francouzské samohlásky [y] (Dohalská 2006, 80)	12
Obrázek 4 - Artikulace francouzské samohlásky [u] (Dohalská 2006, 82)	12
Obrázek 5 - Vybrané české samohlásky v kontextu českého vokálního systému (Petr 1986, 30).....	14
Obrázek 6 - Schematické znázornění a rozdělení vybraných samohlásek [i] a [u] v kontextu českého vokálního systému (Petr 1986, 31)	14
Obrázek 7 - Poměr napjatosti. Vlevo [i] francouzské, vpravo české. (Hála 1962, 133)	15
Obrázek 8 - Vybrané anglické fonémy v kontextu vokálního systému anglického jazyka	18
Obrázek 9 - srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [i] a českého [i:].....	19
Obrázek 10 - srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [ɪ] a českého [i] (Skaličková 1982, 82).....	20
Obrázek 11 - srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [u] a českého [u:] (Skaličková 1982, 93).....	21
Obrázek 12 - srovnání pozice jazyka při artikulaci anglického [ʊ] a českého [u] (Skaličková 1982, 92).....	22
Obrázek 13 - Průběh francouzské a průběh anglické samohlásky [i] (Léon 1966, 49).....	25
Obrázek 14 - Tvrdý hlasový začátek charakteristický pro anglické samohlásky (Léon 1966, 50)	25
Obrázek 15 - Měkký hlasový začátek charakteristický pro francouzské samohlásky (Léon 1966, 50)	25

15.2 Tabulky

Tabulka 1 – Dvojice slov lišící se fonémy [i], [y]	33
Tabulka 2 – Dvojice slov lišící se fonémy [y], [u]	33
Tabulka 3 – Trojice slov lišící se fonémy [i], [y], [u]	33
Tabulka 4 – Český mluvčí 1	38
Tabulka 5 – Český mluvčí 2	39
Tabulka 6 – Český mluvčí 3	40
Tabulka 7 – Český mluvčí 4	41
Tabulka 8 – Český mluvčí 5	42
Tabulka 9 – Český mluvčí 6	43
Tabulka 10 – Český mluvčí 7	44
Tabulka 11 – Český mluvčí 8	45
Tabulka 12 – Český mluvčí 9	46
Tabulka 13 – Český mluvčí 10	47
Tabulka 14 – Český mluvčí 11	48
Tabulka 15 – Český mluvčí 12	49
Tabulka 16 – Český mluvčí 13	50
Tabulka 17 – Český mluvčí 14	51
Tabulka 18 – Český mluvčí 15	52
Tabulka 19 – Český mluvčí 16	53
Tabulka 20 – Český mluvčí 17	54
Tabulka 21 – Český mluvčí 18	55
Tabulka 22 – Český mluvčí 19	56
Tabulka 23 – Český mluvčí 20	57
Tabulka 24 – Anglofonní mluvčí 1	60
Tabulka 25 – Anglofonní mluvčí 2	61
Tabulka 26 – Anglofonní mluvčí 3	62
Tabulka 27 – Anglofonní mluvčí 4	63
Tabulka 28 – Anglofonní mluvčí 5	64
Tabulka 29 – Anglofonní mluvčí 6	65
Tabulka 30 – Anglofonní mluvčí 7	66
Tabulka 31 – Anglofonní mluvčí 8	67

Tabulka 32 – Anglofonní mluvčí 9.....	68
Tabulka 33 – Anglofonní mluvčí 10	69
Tabulka 34 – Anglofonní mluvčí 11	70
Tabulka 35 – Anglofonní mluvčí 12	71
Tabulka 36 – Anglofonní mluvčí 13	72
Tabulka 37 – Anglofonní mluvčí 14	73
Tabulka 38 – Anglofonní mluvčí 15	74
Tabulka 39 – Anglofonní mluvčí 16	75
Tabulka 40 – Anglofonní mluvčí 17	76
Tabulka 41 – Anglofonní mluvčí 18	77
Tabulka 42 – Anglofonní mluvčí 19	78
Tabulka 43 – Anglofonní mluvčí 20	79
Tabulka 44 – Kompletní výsledky českých mluvčích.....	82
Tabulka 45 – Kompletní výsledky anglofonních mluvčích	83
Tabulka 46 – Nejúspěšnější mluvčí.....	90
Tabulka 47 – Nejméně úspěšní mluvčí	90
Tabulka 48 – Obecnější nesprávné tendence ve výslovnosti.....	91

15.3 Grafy

Graf 1 - Čeští mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek	84
Graf 2 - Anglofonní mluvčí: výslovnost zkoumaných samohlásek.....	84
Graf 3 - Celkový počet správně vyslovených samohlásek.....	85
Graf 4 - Poměr četnosti správné výslovnosti [i].....	86
Graf 5 - Poměr četnosti správné výslovnosti [y].....	86
Graf 6 - Poměr četnosti správné výslovnosti [u].....	87
Graf 7 - Výslovnost samohlásky [i].....	87
Graf 8 - Výslovnost samohlásky [y].....	88
Graf 9 - Výslovnost samohlásky [u].....	89

Bibliografie

Dohalská, Marie a Schulzová, Olga. *Fonetika francouzštiny*. 3. vyd. rozš. Praha: Karolinum, 2008.

Fenclová, Marie. *Fonetika francouzštiny jako lingvodidaktický problém*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003.

Hála, Bohuslav. *Uvedení do fonetiky češtiny na obecně fonetickém základě*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962.

Hála, Bohuslav. *Výslovnost spisovné češtiny: Zásady a pravidla*. 2. vyd. Praha, 1967.

Hořínek, Jindřich. *Fonetika francouzštiny*. 3. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971.

Léon, Pierre a Léon, Monique. *Introduction à la phonétique corrective à l'usage des professeurs de français à l'étranger*. 2. vyd. Toronto: Librairies Hachette et Larousse, 1964.

Pačesová, Jaroslava. *Fonetika a fonologie současné angličtiny*. Brno: Masarykova univerzita, 1990.

Pačesová, Jaroslava. *Fonetika a ortoepie češtiny*. Brno: Masarykova univerzita, 1969.

Pačesová, Jaroslava. *Fonetika francouzštiny; Úvod do obecné fonetiky a fonologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1998.

Petr, Jan a kol. *Mluvnice češtiny 1*. Praha: Academia, 1986.

Pilch, Herbert. *Manual of English Phonetics*. München: Wilhelm Fink, 1994.

Skaličková, Alena. *Fonetika současné angličtiny: Učebnice pro vysoké školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.